

I. évfolyam 1. szám

REN D V É D E L E M

2012/1. SZÁM

B U D A P E S T
– 2012 –

**A BELÜGYMINISZTERIUM
OKTATÁSI, KÉPZÉSI ÉS
TUDOMÁNSZERVEZÉSI FŐIGAZGATÓSÁG
ONLINE FOLYÓIRATA**

Felelős szerkesztő:

DR. DÁNOS VALÉR CSC/PhD
nyá. r. ddtbk.
főigazgató

Szerkesztő:

GÖRBE ATTILÁNÉ DR. ZÁN KRISZTINA
r. alez.
rendőrségi főtanácsos

TARTALOMJEGYZÉK

<u>Beköszöntő</u>	4. oldal
<u>Pályázati felhívás</u>	6. oldal
<u>Pályázati eredmények</u>	9. oldal
<u>Egy bűnszervezet elleni nyomozás tapasztalatai, avagy egy bűnszervezet felszámolása</u>	10. oldal
<u>A szervezett bűnözés Magyarországon 2011.</u>	36. oldal
<u>A szervezett bűnözés oksági összefüggéseinek bemutatása egy esettanulmányon keresztül</u>	51. oldal
<u>E számunk szerzői</u>	77. oldal

BEKÖSZÖNTŐ

*„Egy adott időpontban született dolog
magán viseli a pillanat valamennyi
sajátosságát.”
(C. G. Jung)*

A múlt században lezajlott információrobbanás látható módon napjainkban is tovább folytatódik, illetve a gazdasági-társadalmi-kommunikációs változások nyomán keletkező információk egyre gyorsabb és minél szélesebb körű közzététele ma már szinte természetes igénye szakembereknek és laikusoknak egyaránt.

A változásokat viszont csak változva és változtatva lehet kezelni. Ez igaz a szakmai kultúra felgyorsult változásainak követésére, bemutatására is. Ezért határozott úgy a Belügyminisztérium Oktatási, Képzési és Tudományszervezési Főigazgatósága, hogy létrehozza a RENDVÉDELEM internetes portált.

A RENDVÉDELEM on-line tudományos folyóirat publikációs felületet teremt a rendvédelmi szakterület hazai kutatóinak, elméleti és gyakorlati művelőinek, oktatóinak, a rendvédelmi felsőoktatás hallgatóinak a rendvédelemhez kapcsolódó legújabb eredményeik minél szélesebb körben történő megismertetésére.

A RENDVÉDELEM internetes portál egyrészt egy időszakai, lektorált, on-line tudományos szakfolyóirat, másrészt lehetőséget teremt a megjelentetett publikációkhoz történő hozzászólásokra, információ- és tapasztalatcserére is. A regisztrált tagok részére tudományos megszólalási lehetőséget biztosító internetes folyóirat publikálási feltételei a továbbiakban bárki számára hozzáférhetők a Főigazgatóság honlapján.

Ahhoz, hogy a kezdeményezés valóban elérje a célját, az internetes portálra olyan cikkek illetve anyagok kell, hogy felkerüljenek, amelyek egyéni látásmódot, autentikus véleményt tükröznek, illetve valamilyen újszerű információt hoznak nyilvánosságra.

Szeretnénk remélni, hogy a rendvédelmi tudományos élet képviselői pontosan tudják, a szakmai problémák, kihívások előrevivő megoldása érdekében nem felülről kell várnia az inspirációt - a rendvédelem hierarchikus felépítettsége ellenére sem -, hiszen a legtöbb ismeret helyben s egyben a probléma közelében van.

A kitekintés biztosítása, az új információk elérésének végtelen lehetősége természetesen nem elegendő, ha nem társul hozzá az alkotó, a változásokra érzékeny gondolkodás. Egy keleti bölcsesség szerint *„a csatát meg lehet nyerni egy nap alatt, az országot elfoglalni egy hét alatt, a házat felépíteni egy hónap alatt, a termést betakarítani egy éven belül, de az emberi gondolkodás megváltoztatásához sokszor egy generációnyi idő sem elég”*. Szándékaink szerint az internetes tudományos folyóirat létrehozásával a magunk részéről ezt az időt szeretnénk minél jobban lerövidíteni.

Dr. Dános Valér CSc/PhD nyá. r. ddtbk.
BM OKTF főigazgató
a Rendvédelem folyóirat felelős kiadója

**BELÜGYMINISZTERIUM
RENDESZETI VEZETŐKÉPZŐ ÉS KUTATÓINTÉZET
IGAZGATÓ**

H-2094 Nagykovácsi, Nagykovácsi u. 3. Tel.: +36 (1) 391-3500 BM 38-700 Fax.: +36 (1) 391-3503 BM 38-703
Intézmény nyilvántartási szám: 01-0637-05 Intézményi-akkreditációs lajstromszám: AL-1191

Szám: 29130/961-2011.

**A BM RENDESZETI VEZETŐKÉPZŐ ÉS
KUTATÓINTÉZET
PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA**

- 2011. AUGUSZTUS 25. -

A belügyi tudományos kutatói és tudományos-szervezői munkáról szóló 6/2006. (BK. 4.) BM utasítás 28. pontja alapján a BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet vezetője pályázatot hirdet

**„A magyarországi szervezett bűnözés helyzete a XXI. század első évtizedében”
címmel.**

A BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet a rendészeti állomány tagjainak szakmai ismeretei és gyakorlati tapasztalatai, valamint a téma iránt érdeklődő szakemberek véleményének és javaslatainak felhasználásával kívánja bemutatni a szervezett bűnözés hazai helyzetét, okait és megelőzésének lehetőségeit. A megadott témakörben elsősorban eseteleírások, esetelemzések, továbbá rövid tanulmányok, értekezések, témadokumentációk, felvetések, megoldások, innovációs javaslatok pályázati formában történő elkészítését várja a pályázat kiírója.

Pályázni lehet a címben szereplő témakeretben, így különösen:

1. A magyarországi szervezett bűnözés helyzetének bemutatásával;
2. A szervezett bűnözés körébe tartozó bűncselekmények esetszerű leírásával és kriminológiai, kriminalisztikai szemléletű elemzésével, értékelésével;
3. A szervezett bűnözés felderítése nehézségeinek bemutatásával, hatékonysága növelésére tett javaslatok kidolgozásával;
4. A szervezett bűnözés megelőzésének jogi, kriminológiai és egyéb lehetőségeire tett javaslatok bemutatásával.

Pályázhatnak: természetes személyek.

Pályázni egyénileg vagy kollektív munkával, illetve egy vagy több művel is lehet.

Pályaműként eddig még nem publikált, máshová be nem nyújtott dolgozatot, tanulmányt lehet csak beküldeni.

A pályázat díjazása

A pályaműveket a BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet igazgatója által felkért szakértői zsűri bírálja el és tesz javaslatot a díjazásra.

A pályázat kiírója a beérkező tanulmányok közül az első három helyezettet pénzjutalomban részesíti, valamint különdíjat adományozhat.

Első díj:	125.000.-Ft (bruttó)
Második díj:	90.000.-Ft (bruttó)
Harmadik díj:	75.000.-Ft (bruttó)
Külondij:	50.000.-Ft (bruttó)

A pályázat postára adásának határideje: 2011. november 10.

Eredményhirdetés

A pályázat eredményhirdetésére és a díjak átadására 2011. december 6-án kerül sor.

A pályázatokat az alábbi címre kérjük beküldeni:

BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet
2094 Nagykovácsi, Nagykovácsi u 3.
Levélcím: 1903 Budapest, Pf.: 314

A pályázat formai követelményei

A pályázatok terjedelme relatíve kötött, a törzsanyag (mellékletek nélkül) minimum 1/2 maximum 1 szerzői ív között mozoghat, (egy szerzői ív 21 gépelt oldal, egy oldal A/4 méret, 32 sor, soronként 62 leütés, a bal szélén 4 cm-es, jobb szélén 2,5 cm-es margóval számolva).

- ✦ A benyújtott pályaműveket szövegszerkesztővel elkészítve **2 példányban**, továbbá elektronikusan Word dokumentumként mentve kell a BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet címére eljuttatni.
- ✦ A szövegszerkesztés során a „Times New Roman” betűtípust kérjük alkalmazni;
- ✦ A teljes anyagot 2 példányban egy A/4 méretű **zárt borítékban (tasakban)**, a **pályázó adatait tartalmazó zárt normál méretű borítékkal együtt** kell elhelyezni.
- ✦ Az A/4 méretű borítékon kívül fel kell tüntetni a jeligét, a pályamű címét és a BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet címét.
- ✦ A normál méretű kis boríték külsején a jeligét és a pályamű címét kell feltüntetni. Belül a következő adatokat kérjük megadni: jelige, a mű címe, a **pályázó neve** (hölgyeknél leánykori név is), **rendfokozata, beosztása** (munkaköre), **anyja neve, születési helye és ideje, szolgálati (munka-) helye és telefonszáma**, továbbá **állandó lakcíme és telefonszáma**, az esetleges pályadíjra tekintettel pedig, az **adó- és a TAJ-szám**, továbbá az **átutalási bankszámlaszám**, valamint **maximálisan 1 (azaz egy) gépelt oldal** terjedelemben a pályamű rövid tartalmi ismertetését, továbbá **nyilatkozatot**, melyben a szerző nyilatkozik arról, hogy a pályamű teljes egészében a saját szellemi terméke.

A pályaművön, annak címén és a jeligén kívül egyéb, a pályázó(k) személyének azonosítására alkalmas adat, jelölés nem szerepelhet.

A pályázat kiírója a pályázatokat bíráló bizottság javaslata alapján fenntartja a jogot, hogy a formai követelményeknek meg nem felelő pályaműveket nyomós okból - pl. a pályázó(k) személyének azonosítására alkalmas adatoknak a pályaműveken történő szerepeltetése miatt - kizárja a bírálati eljárásból.

A pályázó a pályamű benyújtásával tudomásul veszi, hogy díjazás esetén a tanulmány a BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet tulajdonába megy át.

A pályázat kiírója fenntartja a jogot, hogy a díjakat az egyes eredmény-kategóriákban ne adja ki, vagy megosztott díjazást alkalmazzon.

A pályázat kiírója egyes pályaműveket – függetlenül attól, hogy érték-e el helyezést – esetleges közlésre a Belügyi Szemle részére felajánlja, illetve saját honlapján szerkesztett formában közölni kívánja.

A pályázattal kapcsolatos további információt dr. Dános Valér az igazgato@rvki.hu e-mail címen ad.

 Dános Valér
Dr. Dános Valér
igazgató

PÁLYÁZATI EREDMÉNYEK

I. díj

Dr. Zsigmond Csaba r. őrnagy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztály Nyomozó Alosztály vezetője

„Egy bűnszervezet elleni nyomozás tapasztalatai, avagy egy bűnszervezet felszámolása” címmel benyújtott pályaművével

II. díj

Berki Antal r. ezredes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Információs Főosztály vezetője

„A szervezett bűnözés Magyarországon 2011.” címmel benyújtott pályaművével

III. díj

Barna Orsolya r. főtörzsőrmester, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Debreceni Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály vizsgálója

„A szervezett bűnözés oksági összefüggéseinek bemutatása egy esettanulmányon keresztül”címmel benyújtott pályaművével

**Dr. Zsigmond Csaba r. őrnagy: Egy bűnszervezet elleni nyomozás tapasztalatai, avagy
egy bűnszervezet felszámolása**

Bevezetés

Magyarországon a szervezett bűnözés közvetlen előzményei az 1970-es évekre nyúlnak vissza. A kormány gazdasági reformokat hozott, egyre szélesebb körben lehetővé tették a kiskereskedelmet. Ez egyes rétegek viszonylagos gazdagságát hozta meg, akik így vagyontárgyakat, értékeket halmoztak fel lakásaikban, családi házaikban. Ezért az 1980-as évekre a vagyon elleni bűnözés megnőtt, egyre több bűnöző specializálódott lakás -, üzlet és butik betörésekre. A betörések során kialakult egyfajta munkamegosztás, ami bizonyos szervezettséget igényelt. A bűnözők felismerték „a társas elkövetés, a szövetkezés jelentőségét, de akár a középkorban, akár a későbbi évszázadokban Magyarországon is kialakult bűnbandák alapvetően különböztek napjaink bűnszervezeteitől”.¹ Az 1980-as évektől már „kialakultak a szervezett bűnözéshez kapcsolódó egyes jelenségek”.² Az 1990-es évekre a gazdaság liberalizálásával, a jogállamiság bevezetésével, a határok megnyitásával, az életszínvonal hirtelen romlásával és a jelentős vagyoni különbségek megnövekedésével a bűnözés egésze megsokszorozódott. Ezzel együtt a szerkezete is jelentősen megváltozott, így a szervezett bűnözés is átalakuláson ment át. Már nem csupán a vagyon elleni bűncselekmények elkövetésében figyelhető meg a szervezettség, hanem más bűncselekmények elkövetésére is alakultak bűnszervezetek. Ezek már sok hasonló vonást mutattak a hírhedt „maffiá”-val, tehát klasszikus értelemben vett szervezett bűnözés jelent meg hazánkban. (Kábítószer terjesztésre, csempészetre, olajügyekben, védelmi pénzek szedésére és szervezett gépjárműlopásokra alakultak ezek a hierarchikus szervezetek). A pénzbehajtásokra és a védelmi pénzek szedésére (zsarolásokra) fokozatosan alakultak ki a rendszerváltás után „erőszakipari bűnszervezetek”.³

1

Dr. Katona Géza: A szervezett bűnözés Magyarországon BM Kiadó, 2000.

2

uo.

3

„Az alulról építkező erőszakos bűnszervezet tradicionális kifejlődési folyamata jól ismert. Végbemeget mind kistelepüléseken, mind nagyvárosi körülmények között. A bűnszervezet kemény magja néhány fiatalemberből tevődik össze, akik megfelelő fizikai erővel, italozás és más éjszakai szórakozás iránti fogékonysággal rendelkezve, kezdetben virtuskodással majd garázdálkodással válnak ismertté.” - írja Dr. Katona Géza a fent említett tanulmányában.

Ebben a tanulmányban egy jól szervezett, több száz tagot mozgósítani tudó, erőszakos bűnözésre (zsarolásra, védelmi pénzekre, prostitúcióra) épülő, hierarchikus szerkezetű „erőszakipari bűnszervezetet” elemzek kriminológiai és kriminalisztikai szempontból egy konkrét nyomozás ismertetésével.

I. A vizsgált bűnszervezet

I.1. A bűnszervezet kialakulása, felépítése

A bűnszervezet egy borsodi szegény kisvárosban, Edelényben alakult. Az ottani rossz életszínvonal és munkanélküliség miatt a bűnözés magasabb az országos átlagnál⁴, főleg a vagyon elleni (lopások, betörések) és az erőszakos, garázda jellegű bűncselekmények jellemzőek. Már a nyolcvanas évekre kialakultak különböző etnikai galerik, bűnöző csoportok, melyek fiatalkorúakból álltak, és jellemzően vagyon elleni (lopások, betörések), illetve garázda jellegű bűncselekményeket követtek el. A rossz életszínvonal és kilátástalanság miatt sok, etnikumhoz tartozó fiatal csatlakozott ezekhez a bűnbandákhoz.⁵ Megátalkodottságával és gátlástalanságával társai közül kiemelkedett M.R., akit társai tisztelni kezdtek. Soha nem riadt vissza az erőszaktól, sőt kifejezetten szerette a verekedéseket. Társaival ugyan többször bukott le a különböző bűncselekmények elkövetése során, és kerültek fiatalkorúak börtönébe, de idővel mindig összeállt a csapat. Korábbi hibáikból tanulva egyre konspiráltabban követték el a bűncselekményeket. Az évek során komoly tekintélyre tettek szert a helyi bűnözők körében, és ahogy felnőtté váltak már zsarolásokat is elkövettek, védelmi pénzt szedtek, rettegésben tartották a kisváros lakóit. Kriminológiai értelemben (nyomozati szempontból bizonyítottan) 2002-től alakult ki a bűnszervezet, amelynek M.R. a vezetőjévé vált. 2002-ben, harmincegy évesen szabadult korábbi börtönbüntetéséből, melyet erőszakos bűncselekmények elkövetése miatt kapott (zsarolás). A csapat a korábbi bűnbanda tagjaiból, M.R. börtönbüntetése során megismert bűnözői kapcsolataiból és rokoni kapcsolataiból állt össze. A bandát ő irányította. A bűnözői

4

Az ENYÜBS adatokat megvizsgálva 2002-től napjainkig megállapítható, hogy a térségben általában magas a százezer lakosra jutó bűncselekmények száma az országos átlaghoz képest. (Forrás: Crimestat.hu)

5

Az amerikai maffia is a szegénynegyedekből, gettókból nőtt ki, és etnikai alapon szerveződött. Carl Sifakis írja Maffia enciklopédiájában: „...a gettóbeli fiatalok a bűnözésen kívül nem láttak más megoldást életük jobbra fordítására, ezért csatlakoztak az új bűnözési szindikátushoz...”

körökben elismert tekintélye, valamint kapcsolatai alapján válhatott egy konspiráltan és csiszoltan működő szervezet vezetőjévé. Személyiség jegyei az eljárás során kirendelt pszichológus szakértő szerint: „Alacsony intellektusú, szűk bázisú, kötődésképtelen, pszichopathiás vonásokkal rendelkező, indulatos, agresszív, robbanékony személy. Egzaltált antiszociális sodródása mögött a decentrációs képesség hiánya, lobbanékonyága, indulatos természete, illetve a szeretet kapcsolatok hiánya áll.”⁶

A bűnszervezet 2002-ben tette át székhelyét Budapestre. Ekkorra már 30-40 tagot számlált és az alvilágban „Fekete sereg” néven vált ismertté. A szervezet az utcai prostitúció megsarcolásából, védelmi pénzek szedéséből, cigaretta csempészek "megadóztatásából" és ezeknek a pénzeknek a tisztára mosásából tartotta fent magát. A bűnös úton szerzett vagyonból vendéglátó ipari egységeket, szórakozó helyeket, kaszinókat működtettek. A tagok csak becenévről ismerték egymást, elvéve tudták a társak hivatalos nevét. M.R-rel csak a szűk mag, az alvezérek érintkezhetek napi szinten. M.R. olyan tekintélyre tett szert alvilági körökben, hogy gyakran kérték fel különböző bűnözői csoportok közötti konfliktusok elsimítására is. Ebből is jelentős jövedelme származott a szervezetnek.⁷ A végrehajtók és a katonák nagy része nem is találkozhatott vele személyesen, csak a kiadott utasításokat kapták meg és hajtották végre. A konkrét feladatok végrehajtása a „légiós elv” szerint működött: „a vezetők a meglévő személyi körből a konkrét akcióra állították össze a csoportokat, a kiválasztás alapszempontja (volt) a feladatra való alkalmasság és készség”.⁸

A szervezeti hierarchiában M.R alatt elhelyezkedő személyek szükség esetén a bűnszervezethez nem tartozó személyek segítségét is igénybe vették bűncselekmények elkövetéséhez. Ezeket az embereket rendszeresen dotálták pénzzel vagy átengedték nekik valamelyik illegális tevékenységüket (pl. a „Ragyás gyilkosság”-nál alkalmazott bérgyilkos). A „Fekete sereg” horizontálisan és vertikálisan is tagolt volt. Élén a már említett M.R. állt, akinek tudta és beleegyezése nélkül a tagok nem hozhattak döntést, nem cselekedhettek

6

Részlet a Budapesti Rendőr-főkapitányságon folyamatban volt 136-11/2006.Bü. számú ügy iratából az igazságügyi pszichológus szakértő véleményéből

7

„...az egymás érdekeit megsértő bűnözőcsoportok mellőzve az állam törvényes intézményeit, más tekintélyesebb bűnözőcsoportot kérnek fel az igazságtételre, a közvetítésre, a viták elsimítására...”- Dr. Katona Géza: A szervezett bűnözés Magyarországon, BM Kiadó, 2000.

8

Gönczöl-Korinek-Lévai: Kriminológiai ismeretek – Bűnözés - Bűnözéskontroll, 2. fejezet, Dr. Dános Valér: A szervezett bűnözés (Corvina kiadó, 1996.)

önállóan. Alatta helyezkedett el az a 3-4 bizalmi ember, akik bizonyos döntések meghozatalában és az irányításban részt vehettek. Alattuk a végrehajtók voltak, akik mozgósították és irányították a katonákat. Ez a szerkezet az amerikai „maffia”-ával mutat nagy hasonlóságot.⁹ A bűnszervezet tagjai kivétel nélkül kriminológiai értelemben vett hivatásos bűnözők voltak.¹⁰

Horizontálisan, területi elv alapján és bűncselekmény kategóriák szerint tagolódott a szervezet. Az ország több pontján, több régióban alakultak ki az alegységek (pl.: Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs, Szekszárd), melyeket az alvezérek irányítottak. A nyomozás során bizonyítást nyert többek közt, hogy az Ukrajnából jövő illegális cigaretta csempészekről védelmi pénzt szedtek, és annak hasznát lefőlőzték.

A bűncselekmény kategóriák szerinti tagolása azt jelentette, hogy voltak al csoportok, amelyek prostitúcióval foglalkoztak, akik kábítószerrel, akik cigaretta csempészzel és voltak, akik vendéglátóegységek védelmi pénzét szedték be.

A rendőrségi nyomozás keretei nem tették lehetővé a „Fekete sereg” közhatalommal és politikával való szoros kapcsolatrendszerének feltárását, azonban az tény, hogy mintegy mellékszálként, vesztegetés büntette miatt indult eljárás egy ügyész ellen, aki a szervezet ún. mátészalkai leszámolásos ügyét akarta eltussolni, pénzért.

A bűnbanda fennállása alatt többször keveredett összetűzésbe más konkurens bandával is, főleg a területi felosztás miatt.

A fentiek alapján kijelenthető, hogy a bűnszervezet elérte a szervezett bűnözés kriminológiai értelemben vett „felső szintjét”¹¹, annak elemei felfedezhetőek: állandó maggal rendelkezett, katonai hierarchiával épült fel, a tevékenységi területek fel voltak osztva, erőszak alkalmazása jellemző volt, keményebb áruk és szolgáltatások nyújtásával foglalkozott (kábitószer

9

Carl Sifakis írja a Maffia enciklopédiában : „A családok élén főnök vagy vezető áll, alatta alvezér; esetleg kettő (a másodikat általában consiglierinek hívják, de ennek különböző családokban más-más jelentősége van.) Egy szinttel lejjebb capók vagy a hadnagyok állnak, s végül maguk a katonák következnek.”

10

„Hivatásos bűnöző: az a bűnelkövető, aki az életviteléhez szükséges anyagi eszközök egészét vagy nagyobb hányadát professzionista szemlélettel, a legkorszerűbb eszközök és módszerek alkalmazásával, foglalkozásszerűen folytatott bűnös tevékenységgel biztosítja.” - Dr. Dános Valér: *A szervezett bűnözés néhány elméleti kérdése, a szervezett bűnözés jegyeinek megjelenése a magyar bűnözésben.* Magyar Jog, 1988.

11

Gönczöl-Korinek-Lévai: *Kriminológiai ismeretek - Bűnözés - Bűnözéskontroll, 2. fejezet, Dr. Dános Valér: A szervezett bűnözés* (Corvina kiadó, 1996.)

kereskedelem, prostitúció, pénzért védelem), a közhatalommal volt kapcsolata, vagyis maffiaként működött.

A csapat felépítését igen jól szemlélteti az alábbi vallomás, amelyet egy közvetlenül a bandavezér alatt elhelyezkedő, egyik meghatározó ember tett. Pozíciója miatt szinte mindenről volt tudomása, és az ügyben a nyomozati szakaszban tett feltáró vallomást:

„Az általam az előzőekben megnevezett személyekkel kapcsolatban elmondom, hogy szinte mindenki csak becenévről ismeri egymást, elvétele van az, hogy tudom az illető személynek a rendes nevét. Ez azért van így, mert egy szervezet, amelyikben ezek a dolgok megtörténnek, van egy vezető, akit nem kell mindenkinek ismernie, csak tudni kell, hogy van, és a kiadott utasításokat annak megfelelően végrehajtani. M..R.. által vezetett csapat pedig egy ilyen szervezet, amelyiknek én is tagja, méghozzá nem is akármilyen tagja voltam „vagyok”. M... R... által kézben tartott csapat a következőképpen épül fel. M...R .. van legfelül, alatta helyezkedem el én, illetve velem egy szinten helyezkedik el nyíregyházi „JUMEN” és „BODÓ”, mi vagyunk a közvetlen bizalmi személyek, akinek döntési és irányítói jogai vannak R. mellett. Van egy végrehajtói szint, mellette párhuzamosan megy az anyagi háttér (gazdasági vonalat) biztosító szint. A gazdasági háttérbe beletartozik –építkezések, banki hitelek intézése, kurvák illetve a drog. A végrehajtókhoz tartoznak „KETTES, „MEDVE”, „SZÜCSI”. „NAGY” Barna, Béla. „MISCHEL”, „TOBI”, PONCZÓK...(STB) ők a fekete seregben csoportvezetők, akik további embereket, a katonákat tudják hozni, mozgósítani, változó számban. Építkezés banki dolgok: „KIS” Barna és „MISCHEL” emberei között vannak olyanok, akik banki vonallal rendelkeznek. Kurvák- „BORÁS” Pisti és „JACKSON”- hozzák a napi bevételeket a striciktől és lányoktól. A lányok csak az utcán dolgoznak, lakás nincs. Vörösvári út, XVII.ker. Naplás tó környéke, XV.ker.Szemétegető, illetve Fóti út egyik oldala. Drog: ezt az orosz srác intézi, akinek a beceneve „Szása” ...A kokainból komoly pénz jött be ...A kurvás oldálnak napi szinten 400-600 FT körüli összeget kellett letenni...K.Barna legalizálja a magánnyomozó irodáján keresztül a banki dolgokat....”¹²

A szervezet nem csak kriminológiai értelemben működött bünszervezetként, hanem annak büntetőjogilag is megfelelt. A nyomozás egyik szakaszában a bünszervezet fennállásának bizonyítása volt az irány, erről ott írok részletesen.

I.2. A bünszervezet által elkövetett és a nyomozás során bizonyított bűncselekmények

12

Részlet a Budapesti Rendőr-főkapitányságon folyamatban volt 136-11/2006.Bü. számú ügy iratából L.J. gyanúsított vallomásából

A „Fekete sereg” prostitúcióból, kábítószerből és védelmi pénzek szedéséből tartotta fenn magát. Ezekre a szervezet tagjai által nap mint nap elkövetett bűncselekményekre nem derült fény, vagy ha fény derült is a nyomozóhatóságoknál, és pl. egy-egy zsarolás miatt büntetőeljárás is indult, nem sikerült az adott ügyben az egész szervezet létét, és az annak keretében való elkövetést felderíteni és bizonyítani, vagy egyáltalán az adott bűncselekményt bizonyítani. Az ilyen ügyek nagy részére jellemző, hogy „a bűnüldöző többnyire lokális ismeretei folytán nem képes felismerni a bűneset szervezett bűnözéshez kapcsolódását, vagy a bűncselekmény lényegének, jellegének felismerésében éppen a szervezett bűnözésnek az eljárás hatékonyságát semlegesíteni tudó törekvő önvédelmi mechanizmusa akadályozza meg, és kényszeríti az ilyen ügyeket a kudarccal végződő bizonyíthatatlan ügyek sorába.”¹³

Az általuk elkövetett bűncselekmények az esetek túlnyomó többségében látensek maradtak a bűnüldöző szervek előtt, így azokban nem indult büntetőeljárás. A megzsarolt „vállalkozók”, cigaretta csempészek, vagy prostituáltak futtatói nem tettek feljelentést. A védelmi zsarolások „kárvallottjai, áldozatai éppúgy a kriminális társadalom részei, akár perjogi értelemben vett elkövetők, de éppígy kriminális személyként tarthatók számon az ilyen bűncselekményekhez kapcsolódó tanúk, „jogi képviselők” nem kis hányada...a személyi kör tagjai és más társadalmi rétegek, elemek saját berkeikben kívánják lerendezni a jogsértések megtorlását...”

14

Azok a banda által elkövetett bűncselekmények, amelyekben nyomozás indult, és bizonyítani is sikerült, csupán a jéghegy csúcsai. A bűnszervezet keretében való elkövetést csak néhány igazán súlyos bűncselekmény esetében sikerült bizonyítani.

Mint már feljebb említettem, M.R. olyan tekintélyre tett szert alvilági körökben, hogy gyakran keresték fel különböző alvilági személyek bűnözői csoportok közötti konfliktusok „elsimítására”, vagy vélt illetve valós tartozások behajtására is. Ezekből jelentős jövedelme is származott. Ilyenkor nem rettentek vissza az erőszak és fenyegetés alkalmazásától sem, és M.R. a tekintélyének fenntartása érdekében vagy újabb jövedelmező területek megszerzése érdekében az ellenfél példás megleckéztetésével, megbüntetésével torolta meg a sérelmeket.

13

dr. Borai Ákos: Konceptió a szervezett bűnözés elleni fellépés eredményességét javító, a büntetőjogszabályokat érintő intézkedésekről (Főiskolai Figyelő, 1996.I.)

14

uo.

1.2.1. „Ragyás Tóni” megölése

Ez a gyilkosság volt az utolsó (jelenleg) olyan sikeres alvilági leszámolás, amelyet közterületen és nyilvánosan követtek el. A kilencvenes években szinte rendszeressé váló robbantások és utcai lövöldözések után viszonylagos szünet és csend következett. Amíg nem jött 2003. augusztus 26-a éjjele. M.R. 2003 augusztusától értesült arról, hogy a budapesti élet egyik ismert alakja „Ragyás Tóni” rendszeresen zaklatja, bántalmazza Kis „cigány” Petit, aki M.R.-tól kért segítséget.¹⁵M.R., miután felkérték, hogy rendezze a konfliktust „Ragyás”-sal, egy találkozót szervezett vele a Bp. III. kerület Bivalyos Csárdához, ahová egyikük sem egyedül érkezett. A megbeszélés eleinte békésnek indult, majd vita alakult ki. Egy adott pillanatban „Ragyás” egy fegyvert rántott elő és ráfogta M.R.-re, aki erre társaival futásnak eredt, a testőre „Medve” kivételével. „Ragyás” üldözőbe vette őket, M.R. próbálta használni fegyverét, azonban az nem működött, beragadt. Tóni még utol is érte őket, és M.R.-t többször nyakon vágta a nála lévő fegyverrel. Ez a fenti eset igen megszégyenítő volt M.R.-re nézve, és alvilági körökben nevetség tárgyává vált. Mivel ezekben a körökben farkastörvények uralkodnak, ezt a sérelmet és szégyent minél hamarabb meg kellett torolnia, hiszen még saját emberei előtt is oda lett a tekintélye, és az általa irányított szervezet éléről is eltüntethették volna. Elkezdte megszervezni a bosszút, ami nem lehetett más, mint „Ragyás” fizikai megsemmisítése, megölése. A konkrét szervezéssel a már említett testőrét: „Medvé”-t bízta meg. A piszkos munkára, azaz a gyilkosság elkövetésére egy bérgyilkost keresett, akit J.J. személyében meg is talált.¹⁶M.R. több megbeszélést és találkozót szervezett, melyek során körvonalazódott „Ragyás” megölésének pontos terve: a cselekményt lőfegyverrel kell elkövetni közterületen, és lehetőleg az egyik általa kedvelt szórakozóhelyén vagy az előtt. Mivel a bérgyilkos J.J. nem ismerte személyesen „Ragyás”-t, kellett egy ember, aki elviszi azokra a helyekre, amelyeket „Ragyás” kedvel, és ahol gyakran megfordul, illetve

15

„Ragyás Tóni” eredeti nevén Hendlein Antal, 188 cm magas, kisportolt, erős alkatú személy volt, aki egyáltalán nem volt ismeretlen a rendőrség előtt. Többször volt büntetve különböző erőszakos bűncselekmények – úgy mint zsarolás, testi sértés garázdaság – miatt. Agresszív, kötekedő természete miatt még a harcedzett bűnözők is elkerülték. Gyakran terrorizálta környezetét, az általa látogatott szórakozóhelyek vendégeit, és személyzetét. Ahol megjelent ott szinte biztos volt valami balhé, verekedés. Szokása volt, hogy beült a vendéglátó ipari egységekbe, ahol igen tetemes mennyiségű ételt, italt fogyasztott, és ezután nem fizetett. A számlát nem is igen merték kivinni neki. Cserébe közölte, hogy a hely már az „övé”, ő védi. Hátára egy keresztre feszített rendőr volt tetoválva. Az említett Kis „cigány” Petire is rászállt, rendszeresen bántalmazta, és megalázta, majd 2003 nyarán a nyakánál fogva rángatta ki a Senator Poker Clubból.

16

J.J.-vel együtt töltötte szabadságvesztés büntetését M.R. a sándorházai börtönben. Itt védelmébe vette J.J.-t, aki így elkötelezettjévé vált. A konkrét bérgyilkosságot jelképes összegért, mintegy 500 ezer Ft-ért vállalta. J.J. egyébként ismert volt a rendőrség előtt, egy korábbi robbantásos ügyben (Galamb utca) gyanúsítottként hallgatta ki a rendőrség, azonban a bíróság bizonyíték hiányában felmentette.

megmutatja a gyilkosnak a célszemélyt. Erre a feladatra a „Jézus” becenévre hallgató bűnözőt kérték fel. Szereztek egy sofőrt is, akit „Medve” ajánlott, egyik rokonát „Rafi”-t, az ő szerepe később a nyomozás során kulcsfontosságú lesz. A megbeszélések szerint az ő feladata volt a sofőrködésen túl az, hogyha szükséges, fegyverrel avatkozzon be, illetve ő is ismerte a későbbi áldozatot, így meg tudta mutatni J.J.-nek. A cselekményhez egy Luger típusú 9 mm kaliberű fegyvert adott át „Medve” J.J.-nek, amit egyébként pár hónappal korábban egy Pest megyei családi ház betörése során lopott el „Rafi”. Ő is kapott egy kisebb kaliberű fegyvert, ennek eredetére nem derült fény, és soha nem került elő, ahogy maga a gyilkos fegyver sem.

A gyilkosság előtt két nappal tartottak egy utolsó egyeztető tárgyalást, amelyen jelen volt M.R., „Medve”, J.J., „Jézus” és „Rafi”. Itt lett véglegesítve a konkrét terv és a szereposztás: „Jézus” megmutatja „Ragyás” két kedvelt szórakozóhelyét J.J.-nek és „Rafi”-nak, és ha ott találják, J.J. végrehajtja a gyilkosságot. „Rafi” vezet, és ha kell, beavatkozik. Ekkor kerültek átadásra a fegyverek, a maszkok és a kesztyűk a végrehajtók részére. A fegyvereket Dunakeszi környékén egy elhagyatott kavicsbányánál ki is próbálták. Ezután hármasban, egy autóval, „Jézus” irányításával el is indultak felkeresni „Ragyás”-t, de nem találták két törzshelye egyikén sem, sem a pilisvörösvári póker clubban, sem a Bp. III. ker. Vihar utcában található ARÉNA biliárd clubban. Erről telefonon be is számoltak M.R.-nek.

Másnap, azaz 2003. augusztus 26-án vette fel este 8-kor gépkocsival J.J.-t „Rafi”. Először ismét a pilisvörösvári póker clubhoz hajtottak, ahol nem találták meg a célszemélyt, majd innen mentek a másik törzshelyre, az ARÉNA biliárd clubhoz. Itt a kocsiból kiszállva „Rafi” már kívülről hallotta és felismerni vélte „Ragyás” jellegzetes hangját, de hogy teljesen meggyőződjenek, személyelírást adott J.J.-nek, aki bement, hogy körülnézzen, valóban ott van-e. Miután meggyőződött róla, hogy ő az, visszaültek a kocsiba és a bejárat közelében várakoztak, szemmel tartva az épületet. A tervük az volt, ahogy „Ragyás” kilép a biliárd clubból, azonnal lelövi őt J.J., majd gyorsan elhajtanak a helyszínről. Ha szükséges „Rafi”-nak is be kell avatkoznia. Ekkor felhúzták a gumikesztyűket, csőre töltötték a fegyvereiket és a maszkokat is készenlétbe helyezték. A mintegy kétórás várakozás alatt J.J. egyszer felhívta M.R.-t, akinek beszámolt arról, hogy megtalálták „Ragyás”-t, és közölte a konkrét tervet is, hogyan fogják lelőni. Majd a telefont átadta „Rafi”-nak, aki szintén beszélt M.R.-rel, aki nyugtatni próbálta őt, illetve felszólította, hogy kapcsolja ki a telefont.

„Ragyás” 2003. augusztus 27-én hajnali 1 óra körüli időben lépett ki az ARÉNA biliárd teremből, egyik ismerőse Sz.R. társaságában. Utóbbi Honda típusú kocsijához mentek és beültek. A vezetőülésben „Ragyás” foglalt helyet, a jobb első ülésben pedig Sz.R. Ebben a pillanatban J.J. kiszállt az autóból, felhúzta a maszkot, odalépett a Honda jobb első ablakához,

és a nála lévő lőfegyverrel mintegy 11 lövést adott le a bent ülőkre. A lövések következtében „Ragyás” a helyszínen meghalt, Sz.R. életveszélyes sérüléseket szenvedett. „Rafi” J.J.-vel nagy sebességgel elhajtott a helyszínről, és meg sem álltak a Magistral panzióig. Telefonon beszámoltak M.R.-nek a sikeres akcióról, aki felszólította őket, hogy az éjszakát töltsék ott, és másnap küld valakit, aki a továbbiakat elintézi. Egyik embere, K.D., el is ment, kifizette J.J.-t, a ruhájukat lecserélte, majd az autót elvitte és kívül-belül kitakarította.

A leszámolás sikeres volt, az egész média erről az ügyről szólt napokig. M.R. visszaszerezte tekintélyét, sőt még erősödött is a befolyása. Így irányításával a „Fekete sereg” tovább működhetett és terjeszkedhetett a budapesti éjszakában.

1.2.2. A Colosseum Diszkónál történt lövöldözés

M.R.-t 2004 nyarán megkereste egy szintén alvilági ember, K1-es Marcika, (aki az általa üzött sportról kapta a nevét) azzal, hogy egy 5 millió Ft-os követelése van valakivel szemben, segítsen annak behajtásában, valamint közölte, hogy adósa egy másik bűnözői csoport, „Ricsi”-ék védelme alatt áll. M.R. az adósság behajtását némi részesedés fejében elvállalta, majd találkozót beszélt meg a másik bűnözői csoport vezetőivel a West End City Centerben. A találkozón a tartozás ténye és összege körül komoly vita alakult ki, végül közölték „Ricsi”-ékkel, hogy rájuk való tekintettel csak 2,5 millió forint a követelés. A fizetési határidő másnap.

Másnap „Ricsi” felhívta M.R.-t, hogy a kért összeget nem, csupán 1,5 millió Ft-ot hajlandó fizetni. Még ezen a napon, 2004. június 23-án sor került egy véletlenszerű találkozóra a Dózsa György úton. „Ricsi” és P.R. egy Porsche terepjáróban ültek és egy lámpánál várakoztak. Váratlanul melléjük sodródott egy S500 Mercedes, amiben „Medve” és M.R. egyik alvezére ültek, mások társaságában. „Ricsi”-ék felé sértő kifejezéseket használtak, majd hirtelen egy kapucnis személy kiszállt a Mercedes-ből és egy baseballütővel megindult „Ricsi”-ék Porsche-ja felé. Ekkor a Porsche csikorgó kerekekkel megfordult és a záróvonalat átlépve elmenekült a helyszínről.

Ezután mind a két rivális csoport az összecsapásra készülődött. „Ricsi”-ék a Bp. XIII. ker. Dagály uszoda melletti tenispályán gyülekeztek, ahol kb. 20 ember gyűlt össze, M.R.-ék pedig a nevezett által üzemeltetett Colosseum Diszkónál, a Bp. XV. ker. Késmárk utcában. Itt kb. 100 ember gyűlt össze. Mindkét csapatban kiosztásra kerültek a lőfegyverek. „Ricsi” többször is beszélt M.R.-el telefonon, de végül kölcsönös sértegetésekbe torkoltak a beszélgetések. Végül M.R. csapata berendezkedett arra, hogy az éppen zárva tartó diszkóban maradnak, és ha kívülről fog támadni az ellenséges banda, a támadást lőfegyverekkel fogják

elhárítani. Az esti órákban meg is jelent az ellenséges banda a diszkó előtt több autóval, mintegy 15-20 fővel. Ekkor azonnal lövöldözés kezdődött, kölcsönös tűzharc alakult ki, és a lövések sorrendiségét nem lehetett megállapítani a nyomozás során sem. Az viszont tény, hogy legkevesebb 17 lövés dördült el. A lövések következtében csupán egy ember - M.R. csapatahoz tartozó tag - sérült meg könnyebben. A lövöldözés rövid ideig zajlott, majd „Ricsi”-ék a diszkó felé leadott pár lövés után visszaültek autóikba és gyorsan elmenekültek a helyszínről. M.R. és csapata a hátsó kijáraton át menekült ki. Később M.R. visszaküldte egyik emberét azért, hogy a helyszínen maradt fegyvereket és lőszerhüvelyeket tüntesse el.

1.2.3. A mátészalkai lövöldözés

Az ügy előzménye az Ukrajnából és Romániából áramló cigaretta és egyéb dohánytermékek csempészetére. Ez - mint akár az Egyesült Államokban, a húszas években a szeszcsempészet - egy virágzó üzletág, és kedvelt tevékenységi területe a szervezett bűnözésnek.¹⁷ A csempészek kedvelt célpontjai a védelmi pénzt szedő „erőszakipari bűnszervezeteknek”, akik védelem fejében zsarolják és vámolják ezt a tevékenységet. A látencia pedig majdnem teljes, hiszen a sértetti kör is bűncselekményekből tartja fenn magát, feljelentést senki nem tesz. M.R. segítségét kérte a védelme alatt álló K.T., alvilági nevén „Csüngőhasú”, mivel vetélytársa akadt a csempészetben, és rontották üzletét és hasznát. „Csüngőhasú” a csempészetben megjelent vetélytársat, V.Z-t többször felszólította arra, hogy hagyjon fel a csempészetrel vagy ellenkező esetben rosszul járhat. Azonban fenyegetései nem jártak sikerrel. Ezután fordult M.R-hez segítségért, aki a már szokásos módon először tárgyalás útján próbálta megoldani a helyzetet. Nyíregyházán a Nyír-Plázában találkozott V.Z-vel. Itt a találkozón - ami egyébként nyugodt hangnemben zajlott - megállapodtak abban, hogy V.Z. másfelé fogja a tevékenységi területét kiterjeszteni, nem a már foglalt csengersimai határátkelőnél.

V.Z. a találkozó után ugyanúgy folytatta tevékenységét, a csempészetet.

Az ezt követő hónapokban M.R. többször felhívta telefonon és megfenyegette, hogy azonnal hagyjon fel a cigaretta csempészetrel, mert őt és egész családját ki fogják irtani. Ezután V.Z. telefonszámot cserélt, hogy többet ne tudja M.R. elérni és fenyegetni. 2004. november 10-én - mivel előzőleg megtudta a sértett telefonszámát - M.R. ismételten fenyegette V.Z-t ígéretének megszegése miatt, azzal hogy megöli őt és családját, illetve sem étterme, sem háza nem lesz,

17

Carl Sifakis írja a Maffia enciklopédiában: „A szeszcsempészet mentette meg a gyakorlatilag azokat a nagy bűnbándákat, amelyek az I. világháború alatt összeomlottak Amerikában... Végő soron a szesztilalom volt a szervezett bűnözés szülőanyja...”

mert felgyűjtja azokat. Ezután mozgósította budapesti szervezetének több tagját és a vidéki egységek vezetőit is (Miskolc, Debrecen). Utasította O.J-t, egyik közeli emberét, hogy szedjen össze embereket, menjenek le Mátészalkára és büntessék meg V.Z-t.

O.J. az utasításnak megfelelően összeszedett 7-8 embert, a szervezet budapesti tagjait, illetve felvette a kapcsolatot az M.R. által korábban már mozgósított vidéki csapatokkal, miskolci és debreceni bűnözőkkel, így összejött 15 ember. M.R. a „büntető brigád” élére O.J-t jelölte ki. Utasításba adta O.J-nek, hogy nem pusztán „látványtechnika” kell, hanem V.Z. megölésére is sor kell, hogy kerüljön. Előírta számukra, hogy kést, baseballütőt, és fegyvert vigyenek magukkal. M.R. közölte, hogy ő nem utazik le, és adott 100 ezer Ft-ot O.J-nek, a csoport étkeztetésére és tankolásra.

O.J. így az utasításnak megfelelően elindult a csapattal és folyamatos telefonkapcsolatban volt M.R-rel, aki Budapestről koordinálta a csoportot O.J-n keresztül. Több gépkocsival mentek. A vidéki és budapesti csapatok Nyíregyházán találkoztak, majd így mentek együtt a célszemély, V.Z. mátészalkai családi házához, ahová 2004. november 10-én 22 óra körüli időben meg is érkeztek. A csapat tagjai az autókból kiszálltak, majd kezükben különböző ütő és vágószerszámokkal a kerítésen átmászva beugráltak a kertbe. A ház bejárati ajtajához mentek, de mivel az egy hengerzárral volt bezárva, azt a kezükben lévő ütő és vágószerszámokkal ütni-rúgni kezdték, miközben a házban tartózkodott V.Z. és családja: felesége és három kiskorú gyermeke. Az ajtó ütlegetése közben kiabáltak a bent lévőknek, hogy azonnal jöjjenek ki, nyissák ki az ajtót, most mindannyian meghalnak. Az ütlegetésektől a dupla üvegezésű ajtó, és mellette az üvegtéglafal több helyütt betört. A zajra V.Z. - miközben felesége a szobában igyekezett elbújni gyermekeivel - felkapcsolta a villanyt és az előszobába ment, előtte egy szerszámnyelet vett magához. Amikor megjelent az ajtónál, az üvegfalon keresztül a támadók hét lövést adtak le rá.¹⁸

Két lövés érte a célszemélyt, mellkas és has tájékon, de olyan szerencsésen, hogy a mellüregbe és testüregbe nem hatoltak a lövedékek, így nem életveszélyes, hanem 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Ahogy eltalálták, rögtön elkezdett kiabálni családjának, hogy hívják azonnal a rendőrséget. A csapat ennek hallatán abbahagyta a támadást, ami egyébként 3-4 percig tartott, és elmenekültek a helyszínről.

1.2.4. Zsarolás a Colosseum Casinóban

18

Pontosan nem sikerült beazonosítani, kik lőttek a megjelentek közül. Azonban a részesség/bűnsegédi magatartás valamennyi elkövetőre megállapítható, mivel tisztában voltak lemenetelük céljával, és ahhoz nyújtottak segítséget.

M.R. és felesége 2005 januárjától egy játéktermet, casinót nyitottak az általuk üzemeltetett Colosseum Diszkóval egy épületben a bűncselekményekből szerzett vagyon tisztára mosására. A játékteremben pénznyerő automaták, rulettgépek voltak. 2005 kora őszén az egyik törzsvendég L.P., becenevén JÁKIPÁL, 14 millió Ft-ot nyert az egyik rulettgépen. A teremben teremfelügyelői és pénztárosi munkakörben tevékenykedő R.K. csak három millió forintot tudott kifizetni JÁKIPÁL-nak, ezért 11 millió Ft-ról egy elismervényt állított ki. A nagy nyereményről M.R-t egyik bizalmasa - az ott üzletvezetői feladatokat ellátó - M.M. rögtön tájékoztatta.

M.R-ben felmerült a gyanú arra vonatkozóan, hogy a szolgálatban lévő pénztáros és teremfelügyelő R.K. összejátszott JÁKIPÁL-lal, és engedte, hogy az szabálytalanul játsszon. A kaszinó biztonsági kameráinak felvételeit visszanézve a gyanújuk beigazolódott.

Ezért 2004. szeptember 15-én este 8-ra berendelték az aznap szolgálatban nem lévő pénztárost. M.R. és emberei a kaszinó raktárában várták. Itt rögtön az előző esti nyereményt kérték tőle számon, és közölték vele, hogy összejátszott JÁKIPÁL-lal, ezért nyerhetett. R.K. ezt tagadta, majd ezután rögtön ököllel ütni kezdték a fejét, illetve rugdosni kezdték testét, combját. Majd alsónadrágra vetkőztették, és úgy ütötték, verték. Maga M.R. is bekapcsolódott és egy esetben lábfejével bordán rúgta a sértettet. Utasította embereit, hogy csak testre üssenek, hogy ne maradjon nyoma. Ezután főleg gyomorszájra mérték ütéseket. Az egyik verőember egy késsel is hadonászott R.K. szeme felé, és azzal fenyegette, kivájja a szemeit. M.R. megkérdezte, hogy „tudja-e ki ő?”, és közölte a halálra rémült emberrel, hogy akár kivihetné az erdőbe és el is áshatná, ha úgy lenne kedve. A kb. 20 perces bántalmazást követően R.K. elismerte, hogy összejátszott JÁKIPÁL-lal, ezért rögtön ügyvédet hívtak a helyszínre (M.R. egyik bevált ügyvédjét), akivel egy tartozás-elismerő nyilatkozatot szerkesztettek, és azt aláírták a sértettel. Ebben R.K. elismerte, hogy engedte, hogy JÁKIPÁL szabálytalanul játsszon, aki így nyert 14 milliót, ezért ezzel kárt okozott a casinónak, és ezt a kárt megfizeti. Másnap estig kapott haladékosan. Ezután R.K. a helyszínről távozhatott. A kaszinó előtt várta élettársa autóban ülve, akinek elmondta, hogy mi történt bent. Azonnal a XV. kerületi Rendőrkapitányságra hajtottak, feljelentés megtétele céljából. Azonban itt az ügyeletes tiszt elutasító és érdektelen volt, főleg amikor megtudta, hogy ki ellen akar a sértett feljelentést tenni.¹⁹

19

Nem nyert az ügy nyomozása során bizonyítást, hogy a rendőrkapitányságon kapcsolatokkal rendelkezett M.R., de felvetődött a gyanú.

Másnap R.K. megtudta, hogy már 45 millió Ft-ot követelnek rajta, ezért a BRFK Teve utcai épületében, a központi panaszfelvevő irodában tette meg feljelentését.

II. A „Fekete sereg” elleni nyomozás története, és annak tapasztalatai, avagy a bűnszervezet felszámolása

A bűnszervezet létezéséről a rendőrségnek kb. 2003 nyara óta volt valami felületes tudomása. M.R. ellen titkos adatszerzés 2003 augusztusától került elrendelésre, elsősorban a „Ragyás” leszámolóssal kapcsolatban. Később több titkos adatszerzés is volt más ügyek miatt a csoport egyes tagjai ellen. A fent vázolt bűncselekményekben több nyílt nyomozás folyt egymással párhuzamosan és szinte mindegyik önmagában eredménytelenül. Eljárás volt: a BRFK Életvédelmi Osztályán, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei RFK-n, a Nemzeti Nyomozó Irodánál, és a BRFK Kiemelt Ügyek Osztályán, ahol végül az egyesített ügyekben a bűnszervezet elleni nyomozást lefolytatták. Nézzük a külön-külön folyó nyomozásokat.

II.1. A „Ragyás gyilkosság” nyomozása

Az ügyben a nyomozást a BRFK Életvédelmi Osztálya rendelte el ismeretlen tettes ellen. Fél év nyomozás után a Nemzeti Nyomozó Iroda vette át és végül a BRFK Kiemelt Ügyek Osztálya oldotta meg.

A bűncselekmény elkövetése és bejelentése után az ügyben halaszthatatlan intézkedésekre került sor, ahogyan az emberölési ügyekben szokás. A helyszíni szemle kiterjedt, szakszerű és alapos volt. A szemlével párhuzamosan került sor a kiterjedt helyszíni adatgyűjtésre. Már itt a helyszínen ismert volt az adatgyűjtés, a kihallgatott számtalan tanú vallomása alapján és a szemle eredményeként, hogy egy elkövető lőtt, azonban vélhetően többen voltak, tehát a lövőnek volt segítőtársa is, aki a gépkocsit vezette. Ismert volt, hogy egy fegyverből adták le a lövéseket, közvetlen közlről. Szemtanúk elmondása alapján ismert volt a meneküléshez használt személygépkocsi típusa is, de a rendszáma nem. Az áldozatot percek alatt beazonosították és feltérképezték közvetlen kapcsolatait, életvitelét, szokásait, és a beszerzett adatok alapján lehetett felállítani a verziókat²⁰, valamint meg lehetett tervezni a nyomozást.²¹

20

„A verziókkal végzett munka alapja a kiinduló adatok értékelése. Kiinduló adatnak tekinthetünk minden olyan tényt, amely a bűntettel közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban áll, s így annak felderítésénél használható információkat tartalmaz.” - Krimináltaktika jegyzet, RTF. 1993.

21

„A nyomozás tervezésekor a konkrét feltételek és a gyakorlati tapasztalatok alapján, a rendelkezésre álló adatok figyelembe vételével meghatározzuk az elvégzendő feladatokat és összeállítjuk az azok teljesítésére vonatkozó előzetes elképzelést, ésszerű programot.” - Dr. Kovács Gyula: Nyomozási alapismeretek, Rejtjel, 2004.

Mivel több embernek is útjában állt „Ragyás”, így több verzió került meghatározásra, és mindegyiket le kellett járni:

A verziók és „Ragyás” ellenségeinek ellenőrzése során derült fény „cigány” Peti bántalmazására és M.R. megfutamodására, mint a helyesnek bizonyuló verzióra.

Sikerült felderíteni, hogy „cigány” Petit „Tóni” a megölése előtt másfél héttel bántalmazta a Senator játékteremben, majd kirángatta az utcára. A konfliktus pontos okát nem sikerült tisztázni a nyomozás során. Ekkor került látókörbe az M.R.-„Ragyás” konfliktus is, ami a „cigány” Peti-s konfliktus már fentebb ismertetett folyamánya volt. Ekkor elkezdődött a verzió nyílt és titkos eszközökkel való ellenőrzése. M.R-t és környezetét hetekig megfigyelték és lehallgatták, valamint mindenkit kihallgattak tanúként, magát M.R-t is, de nem vezetett eredményre. Indítéka volt M.R-nek „Ragyás” megölésére, már ekkor ismert volt, látszott, több tanú beszámolt erről, de csupán a gyanú szintjén maradt, megalapozott gyanút nem lehetett közölni.²² M.R-nek volt alibije is a cselekmény idejére, amit nem sikerült megdönteni. Feltételezhető volt, hogy a lövéseket egy bérgyilkos adta le, de annak személye teljesen ismeretlen volt ekkor a nyomozók előtt, még olyan közel sem kerültek, mint M.R-hez.

Már a nyomozás kezdeti szakaszában bekérésre került a mobiltelefon szolgáltatóktól az elkövetés helyszínének közelében hívást bonyolító, azt kezdeményező hívások listája. Ekkor kijött, hogy a gyilkosság elkövetésének időpontjában a helyszín közelében lévő tornyokra jelentkezett egy telefonszám, amiről kiderült, hogy „Rafi”-hoz köthető. Továbbá érdekes adalékként szolgált az, hogy „Rafi” többször hívta ezen a számon M.R-t a gyilkossági helyszín közeléből. Ezután - egyéb konkrét bizonyíték hiányában - kihallgatásra került tanúként „Rafi”, azonban a kihallgatása során azt a magyarázatot adta, hogy különböző hölgy ismerőseit látogatta ebben az időszakban, azért járt a környéken. Nem emlékszik semmi másra. Szavahihetőségét akkor poligráf segítségével ellenőrizték. A poligráfos ellenőrzés kihozta, hogy azokra a kérdésekre, hogy tudja-e ki ölte meg „Ragyás”-t, Rafi” „nem” válasza valószínűsíthetően megtévesztő. Arra a kérdésre, hogy nyújtott-e Ön bármilyen segítséget „Ragyás” megöléséhez, a „nem” válasz szintén megtévesztő. Az Ön lőtte le „Ragyás”-t kérdésre adott „nem” válasznál, annak őszinte vagy megtévesztő volta nem dönthető el. A poligráfos vizsgálat szerint továbbá többen követhették el a bűncselekményt, valószínűleg

A megalapozott gyanúról írt tanulmányában Dr. Varró Krisztián fejtegeti, hogy a kriminalisztikai alapkérdések - úgymint a Mi? (bűncselekmény), Hol?, Mikor?, Hogyan?, Ki-Kivel?, Miért (motívum) közül a Ki-kivel? és Mi? - kérdésre adott válaszokra meg kell, legyen a konkrét és bizonyítékokkal alátámasztható válasz ahhoz, hogy megalapozott gyanút közölhessünk. Esetünkben csak a Miért? (motívum) volt bizonyított, ami nem elegendő. (Ügyészek Lapja, 2008/1.)

ketten, ugyanis megkérdezték, tudása szerint hányan vettek részt a bűncselekmény elkövetésében, és a „kettő”-nél jelzett válasz kritikus volt. A nyomozás további szakaszában már nem szóltak „Rafi”-hoz, és semmilyen használható információ nem merült fel vele kapcsolatban, és az ügghöz való kapcsolatában sem.

A nyomozás ezután vett egy téves fordulatot, mert jelentkezett két tanú, albán állampolgárok, akik közölték, hogy egy „Tetova” becenévre hallgató albán állampolgár dicsekedett nekik azzal, hogy ő lőtte le „Ragyás”-t, és még részleteket is elárult. Ezután „Tetova”-t beazonosították, elfogták, őrizetbe vették és gyanúsítottként kihallgatták, természetesen tagadott. Ekkor vette át az ügy nyomozását a Nemzeti Nyomozó Iroda, de a két közvetett tanú vallomásán kívül, semmilyen más konkrét bizonyíték nem merült fel az ügyben. A nyomozás a továbbiakban a 2006-os nagy áttörésig egy helyben topogott.

II.2. A Colosseum Diszkónál történt lövöldözés nyomozása

Az ügyben a BRFK Életvédelmi Osztálya nyomozott.

A lövöldözés után az abban részt vevők rögtön elhagyták a helyszínt, és mint már fent említettem, eltűntették a bizonyítékokat is (fegyverek, lőszer). A megsérült embert (Sz.K.P.) egy barátja vitte egy közeli kórházba, ahol gyorsan ellátták. A nyomozók azonnal tanúként kihallgatták, de nevezett csupán annyit mondott, hogy edzeni ment a Colosseum Diszkónál található edzőterembe, amikor ismeretlen személyek jöttek autókkal, és rálöttek. Ezt a vallomását többszöri kihallgatásán fenntartotta, tehát érdemi információt nem szolgáltatott az ügyben. A helyszíni szemle és adatgyűjtés sem hozott áttörést. Kihallgatták M.R-t és csapatát is tanúként, mivel M.R. volt a diszkó üzemeltetője, de semmilyen konkrét adat vagy bizonyíték nem volt arra nézve, hogy ők lőttek a helyszínen. Kihallgatásuk során tagadták, hogy bármi közük lenne a bűncselekményhez. Így ez az ügy is évekig állt eredmény nélkül, amíg egyesítésre nem került a bűnszervezet ellen folyó nyomozáshoz.

II.3. A mátészalkai lövöldözés nyomozása

A lövések leadása és a célszemély megsebesítése után azonnal a nagyteljesítményű autókba szálltak az elkövetők, és teljes gázzal menekültek a helyszínről. Mátészalkát elhagyva Budapest felé vették az irányt a Nyíregyháza-Tiszavasvári útirányon keresztül. Mivel a sértett telefonon jelentette be az eseményt, azonnal körözvényt adott ki a megyei főügyelet. Éppen a Mátészalka-Nyíregyháza főútvonal mellett állt egy járőr-kocsi, amikor vette a körözvényt és elszáguldott az elkövetők első autója. A rendőrök megkísérelték megállítani a tettesek

következő, nagy sebességgel száguldó autóit, azok azonban a rendőri jelzéssel nem törődve száguldottak tovább Nyíregyháza felé. A járőrök ezután megkülönböztető jelzéssel indult a menekülő autók nyomába, és innen kezdetét vette egy filmszerű autós üldözés. Nyíregyházán keresztül rohantak a menekülők és az őket üldöző, egyre többen lévő rendőrautók. Az üldözésben résztvevők rádión leadták a menekülés irányát, így a Nyíregyháza-Tiszavasvári útvonalon egy torlaszt csináltak a rendőrök, ami végül megállította a menekülőket, és elfogták mind a 14 embert. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi osztályán állították elő az elfogott személyeket. Az elfogáskor a gépkocsikból bozótvágó kés, boxer, baseballütő és egyéb közbiztonságra veszélyes eszköz került elő.

Eközben a sértett mátészalkai házában elkezdődött a helyszíni szemle, illetve a sértett kihallgatása. A szemle során rögzítésre került 2 db lábnyom töredék a ház kertjének virágágyásából. A sértett és felesége tanúvallomásában beszámolt a támadás előzményeiről, a cigaretta csempészetéről, a találkozóról M.R.-el, a fenyegető telefonokról és magáról a támadásról. Az eljáró nyomozók az elfogott gyanúsítottakat lefényképezték, és felismerésre bemutatás keretében a sértettnek bemutatták a fényképeket. Itt egy súlyos eljárásjogi hibát vétettek, ugyanis az összes gyanúsított fényképét mutatták be egy fotón, és nem több, irreleváns személy közül választották ki a támadókat,²³ valamint elmulasztották a törvényi előírásnak megfelelően kihallgatni a felismerőket arra nézve, hogy miről ismernék fel a gyanúsítottakat.

A gyanúsítottak mindegyike tagadásban volt, tagadták azt, hogy egyáltalán ott jártak a sértett kertjében, különböző magyarázatokat adtak arra vonatkozóan, milyen célból voltak Mátészalkán. Ellenük bizonyítékként akkor a sértettek vallomása, valamint a két lábbeli nyom szolgált, amelyikről a szakértő megállapította, hogy az a gyanúsítottak közül két ember lábbelijétől származhat. Bizonyíték volt még a törvénysértően lefolytatott felismerésre bemutatás jegyzőkönyve is, melynek során négy gyanúsítottat választottak ki a sértettek fényképről. A fentiek alapján az összes gyanúsítottat emberölés büntetnének kísérlete miatt őrizetbe vették, azonban pár nap múlva csak négy ember ellen kezdeményezték az előzetes

23

Az 1998. évi XIX. törvény a Büntetőeljárásról így szabályozza a felismerésre bemutatást: „122. § (1) A bíróság, illetőleg az ügyész felismerésre bemutatást rendel el és tart, ha az személy vagy tárgy felismerése céljából szükséges. A terheltnek vagy a tanúnak felismerésre legalább három személyt vagy tárgyat kell bemutatni. A terheltnek vagy a tanúnak - ha más lehetőség nem áll rendelkezésre - felismerésre személy vagy tárgy fényképen, illetőleg más adathordozón rögzített kép-, illetőleg hangfelvétele is bemutatható.

(2) A felismerésre bemutatás előtt azt, akitől a felismerés várható, részletesen ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses személyt vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, milyen kapcsolata van vele, milyen ismertetőjeleiről tud.”

letartóztatást, a többit szabadon engedték és cselekményüket magánlaksértés vétségére minősítették át. Ahogy a gyanúsítottakat szabadon engedték, ismeretlenek rögtön fenyegetni kezdték a sértettet és feleségét telefonon, hogy vonják vissza terhelő vallomásukat, akik ezt nem tették meg.

A nyomozásban 2004 decemberében következett egy fordulat. Mint fentebb már említettem M.R és társai ellen még 2003-ban a BRFK elrendelte az adatszerzést, és ennek keretében bírói engedélyhez kötött titkos szolgálati eszközt, azaz telefonlehallgatást alkalmaztak. M.R. telefonon megszervezte a mátészalkai utat, és ez pontosan rögzítésre került. A lehallgatási anyag „szigorúan titkos” és „államtitok” minősítését törölték, így az bizonyítékként felhasználhatóvá vált a mátészalkai ügyben, ez decemberre történt meg. A sértetti vallomás és a lehallgatási anyag már elegendő bizonyítékként szolgált M.R. ellen az ügyben, így őt elfogták, őrizetbe vették és előzetes letartóztatásba került, ellene emberölés bűntettének kísérlete miatt, mint felbújtó ellen indult meg az eljárás. Természetesen tagadott, nem emlékezett semmire, amikor elé tárták a lehallgatásáról és telefonbeszélgetéséről készült jegyzőkönyvet sem tett beismerő vallomást.

Az újabb fordulat 2005 márciusa volt, amikor megszüntették M.R. előzetes letartóztatását és az ügyben a nyomozást is megszüntették azzal az indokkal, hogy „mivel nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt a gyanúsítottak követték el”.²⁴

A sértetti fellebbezés következtében a nyomozást 2005 nyaratól folytatták a Legfőbb Ügyészség határozata alapján pár hónapig, míg végül ez az ügy is egyesítésre került a bűnszervezet elleni nyomozáshoz, erősíve a bűnszervezet fennállásának tényét.

II.4. A Colosseum Casinóban elkövetett zsarolási ügy nyomozása

Az ügyben a BRFK Kiemelt Ügyek Osztálya folytatta le a nyomozást, majd egyesítette össze az eddig felsorolt ügyeket, ami a bűnszervezet elleni sikert meghozta.

Ebben az ügyben a sértett R.K-t feljelentése után részletesen kihallgatták tanúként. Beszerezték a bántalmazásáról készült látletet, amelyre orvos szakértő került kirendelésre, aki alátámasztotta, hogy a tanú vallomásának megfelelően keletkezhetnek a sérülései. Bizonyíték volt továbbá, R.K. élettársának vallomása, aki az eseményeknek közvetett tanúja volt. A bizonyítékok alapján fogták el M.R-t és a zsarolásban részt vevő társait, akik valamennyien őrizetbe és előzetes letartóztatásba kerültek. M.R. ebből az előzetes

24

A tanulmány elején említettem egy helyi ügyész ellen indult büntetőeljárás vesztegetés miatt, az ügyet próbálta eltussolni, és az ezért lett megszüntetve. Ez az ügyész elleni ügy nem kapott nyilvánosságot.

letartóztatásából a nyomozati szakban már nem került ki. Ebben az eljárásban is végig tagadott, akárcsak társai.

II.5. A bűnszervezet elleni nyomozás, és annak bizonyítása

A „Fekete sereg” tagjai és annak vezetője ellen 2005 őszére több titkos nyomozás, titkos adatszerzés és több nyílt nyomozás is folyt párhuzamosan. Ez azzal a hátránnyal járt, hogy az összegyűjtött információk, bizonyítékok külön-külön nem voltak elegendőek egy-egy ügyben arra, hogy sikeresen bizonyítani lehessen az adott ügyben a bűncselekmények elkövetését, és egyáltalán a bűnszervezet fennállását. Ebben következett be fordulat a tekintetben, hogy a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ felhívta a figyelmet a párhuzamosan folyó nyílt és titkos eljárásokra, összefüggésekre, a részt vevő személyek azonosságára a beküldött adatok alapján. Továbbá a BRFK Felderítő Főosztálya 2003. óta (a „Ragyás gyilkosság” óta) gyűjtötte az adatokat és dolgozott a szervezet ellen.

Az utolsó bűncselekményük - a Colosseum Casinóban elkövetett zsarolás - hozta meg az alkalmat arra, hogy a szétszórt információkat, adatokat összeillesszék, és ezzel logikusan bizonyítani lehessen egy jól felépített bűnszervezet létét, amire előtte a magyar kriminalisztikában nem túl sokszor került sor. Kedvező fordulatot hozott, hogy ismét előzetes letartóztatásba került a szervezet vezetője és néhány meghatározó tagja. Megjegyzendő, hogy önmagában a zsarolási ügyben sem maradt volna sokáig előzetesben M.R., ha nem sikerül még bizonyítékként prezentálni mellé több bűncselekményt és egy általa irányított szervezetet.

A szervezet ellen titkosan nyomozó BRFK Felderítő Főosztálya kezdeményezett egy munkamegbeszélést a nyílt eljárást folytató BRFK Kiemelt Ügyek osztályával. Itt több olyan információt átadott a titkosan dolgozó felderítő szerv a nyílt eljárást végző egységnek, ami bőven túlmutatott a Colosseum Casinóban elkövetett zsarolási ügyön és annak szereplőin. Az információk nagy része azonban nem volt konkretizálható, megfogható, egy büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználható. Az körvonalazódott, hogy egy olyan szervezetről van szó, melynek irányítója M.R., amely országosan lefedett és több élet elleni bűncselekményt is elkövettek, többek között közülük van a „Ragyás gyilkosság”-hoz is. Azonban ez is inkább feltételezés volt, semmilyen konkrét bizonyíték nem volt erre, és ezért nem is léphetett fel velük szemben az információkat beszerző szerv. Az információk forrásaként szolgált a „Fekete sereg” egyik korábbi tagja (vallomását idéztem), aki a szervezeti hierarchiában M.R. alatt helyezkedett el közvetlenül. A „főnöke” utasítására egy Pécs környéki ingatlant, amit bordélyházként akartak üzemeltetni, csalással kívánt megszerezni, azonban belebukott, és

csalás büntette miatt előzetes letartóztatásba helyezték. Bízott benne, hogy M.R. kiáll mellette és kihozza az ügyből, azonban ez nem történt meg, többek között azért, mert maga M.R. is előzetesben ült. Ekkor kezdett beszélni a bűnszervezetről a nyomozóknak, de még informálisan, jegyzőkönyvön kívül. Üzletet akart kötni, vádalkut akart²⁵, amelybe végül az ügyész belement, tehát a csalási ügyben beismerő, feltáró vallomást kellett tennie, és részletes vallomást tett a bűnszervezetre vonatkozóan, a felépítésére, M.R., és egyes vezető egyéniségek szerepére. (A vallomás ezen részét már idéztem az I. fejezetben) A vallomásában ezután részletesen kitért több bűncselekményre is.²⁶ Elmondta, hogy a „Ragyás gyilkosság”-ot M.R. utasítására követték el, de erről nem tudott konkrét bizonyítékokat megnevezni, mivel ő maga sem a szervezésben, sem az elkövetésben nem vett részt (ezt a nyomozás is bizonyította), de bizonyos - inkább általános jellegű - információi voltak az ügyről.

Elmondta viszont a Colosseum Casinónál történt lövöldözést teljes részletességgel, kinek mi volt a szerepe, és ki honnan lőtt, valamint a bűnszervezet több tagjára tett terhelő vallomást. Elmondta az előzményeket, a fegyverek származását, és az események pontos leírását. Ennél a lövöldözésnél ő maga is jelen volt, így arról teljes részletességgel be tudott számolni, bár saját szerepét igyekezett jelentéktelenné tenni. Vallomását alátámasztották a beszerzett egyéb bizonyítékok is, a helyszíni szemle adatai, a rögzített nyomok, igazságügyi szakértői vélemények, tehát objektív bizonyítékokkal is igazolhatóak voltak állításai.

Elmondta, hogy M.R. toborzott embereket Mátészalkára, azért, hogy V.Z-t megöljék, de ő ebben az ügyben sem vett részt, így nem tudott teljes részletességgel beszámolni az ott történetekről.

A részletes vallomás felvétele után döntöttek úgy a Colosseum Casinóban történt zsarolási ügy nyomozásának vezetői, hogy a több nyomozóhatóság előtt folyamatban lévő ügyeket egyesítik („Ragyás ügy”, Colosseumos lövöldözés, mátészalkai lövöldözés), és így folytatják le az eljárást, ami segítheti a bűnszervezet fennállásának bizonyítását. Ez persze még ekkor

25

„192. § (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a nyomozást megszüntetheti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntetőügy bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik” - írja a hatályos büntetőeljárás törvény.

26

Később tárgyalási szakaszban visszavonta az összes nyomozati vallomását, a bíróság csak vallomásai azon részét értékelte és fogadta el bizonyítékként, amelyeket más bizonyítékokkal is – más vallomások, szakértői vélemények, híváslisták adatai, helyszíni szemle adatok- is alá lehetett támasztani.

óriási kockázattal járt, hiszen nem volt bizonyos (csupán egy terhelő - általános jellegű, kevés konkrétumot tartalmazó - vallomás állt rendelkezésre, ami nem mindegyik ügyben volt elég), hogy sikeresen bizonyítható a résztvevők cselekvősége, a bűnszervezet, illetve M.R. irányító szerepe. Továbbá az ügyek egyesítése óriási nehézséget jelentett, mivel az ügyet bonyolulttá és szerteágazóvá tette, a büntetőeljárás szereplőinek, tanúinak és gyanúsítottjainak száma a sokszorosára nőtt.

II.4.1. Az ügyek egyesítése után a nyomozás iránya a bűnszervezet fennállásának bizonyítása

A bűnszervezetnél a bizonyítás tárgyát²⁷ képezi a bűnszervezet egyes fogalmi elemeinek bizonyítása, ami leginkább személyi bizonyítékokkal, egybehangzó tanú és gyanúsított vallomásokkal volt lehetséges.

A bűnszervezet fogalma és fogalmi elemei:

Btk. 137. §

8. bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.”

A *három személy* adott volt: a vezér, és alparancsnokai együtt négyen voltak. Cselekvőségüket kellett az elkövetett bűncselekményekben és a szervezetben betöltött szerepükre nézve bizonyítani, ami sikerült az idézett vallomással, és a későbbi beismerő, terhelő gyanúsítottai vallomásokkal. A fennálláshoz nem kell mindannyiuknak tettesként ténykedni, részesi, így felbújtó és bűnsegédi alakzat is elegendő.

27

„A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni, azonban, ha az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására.” - írja a hatályos büntetőeljárás törvény.

A hosszabb idő egyrészt „a szervezet struktúrájának viszonylagos állandóságára vonatkozik”²⁸. Az egyesített ügyekben megfigyelhető az állandó, legalább 3-4 ember részvétele. A végrehajtók személye is alig változott az évekig (2002-2005-ig) működő „Fekete sereg”-ben.

Az összehangolt működés „magasabb szintű koordinációt, feladatmegosztást, tervezést, irányítást feltételez. Az összehangolt működés a bünszervezet keretében ténykedő személyek között áll fenn, s ez a kifejezett bűnözői tevékenységen kívül - ami önmagában a bünszervezet létének nem is feltétele - hierarchikus személyi viszonyokban, elkülönült tevékenységi szintekben (tervezés-döntés-végrehajtás) a kapcsolattartás nyílt és konspirált módszereiben, a hatóságok fellépésével szembeni összehangolt magatartásban ölthet testet.”²⁹ Ezt igazolja a vádalkut kötő gyanúsított vallomása. A „Ragyás gyilkosság” megszervezése és a mátészalkai ügy egésze szolgáltatott bizonyítékot. Az utóbbiban megfigyelhető szervezkedést, a lehallgatásról készült jelentés, mint okirati bizonyíték támasztotta alá. Később más gyanúsított - „Medve” - is tett a bünszervezetre vonatkozóan vallomást, erről később írok.

A bünszervezet célja legalább két *szándékos bűncselekmény* („bűncselekmények”) *elkövetése*. A törvény nem kívánja meg egyetlen bűncselekmény tényleges elkövetését vagy akár megkísérlését sem, a súlyos bűncselekmények elkövetését, mint szervezeti célt határozza meg. A vizsgált bünszervezet esetében az ügyek egyesítése is ezért történt meg, és így egy büntetőeljárásban több befejezett és súlyos bűncselekmény elkövetését is sikerült bizonyítani. A tagok tudatának át kell fognia, hogy a szervezet súlyos bűncselekmények elkövetése céljából alakult és működik. Az abban részt vevő tagok nagy részénél sikerült bizonyítani ezt a szubjektív ismérvet.

A nyomozások egyesítésével és a beismerő vallomással a „Colosseum Diszkós lövöldözés” nyomozásában állt be a legnagyobb fordulat, hiszen ebben az ügyben született egy olyan -M.R-t és társait - terhelő vallomás, amit más bizonyítékokkal is alá lehetett támasztani, és így megalapozott gyanúsításokat lehetett közölni emberölés büntettének kísérletében. A „mátészalkai ügy”-ben is fordulat történt: a korábban elhibázott (törvénysértő felismerésre bemutatás), majd megszüntetett és később ismét elrendelt nyomozásban a feltáró gyanúsított

28

Dr. Tóth Mihály: Bünszövetség, bünszervezet, Complex 2009.

29

uo.

vallomás megerősítette, hogy pontosan kik vettek abban részt, a részt vevők szerepét, és azt hogy M.R. utasítására mentek le. A vallomás így egybevágott nagyrészt a nyílttá tett lehallgatási jelentésekkel, a helyszíni szemle adataival és a híváslisták adataival.

A „Ragyás gyilkosság” ügyében folytatott nyomozás azonban nem jutott előbbre a feltáró vallomással e vonatkozásban, ez az ügyben általános jellegű volt. Nem sikerült megállapítani ki volt az elkövető és nem volt konkrét bizonyíték M.R. felbujtói magatartására sem.

II.5. Fordulat a „Ragyás gyilkosság”-ban, a „dominó elv”

A gyilkosság elkövetésében sofőrként segédkező „Rafi” már évek óta töltötte más ügyekben (különböző, főleg vagyon elleni) jogerős szabadságvesztés büntetéseit. Azóta is rémálmok gyötörték, hiszen szinte testközelből láthatta, ahogy a gyilkos hidegvérrel lelötte „Ragyás”-t és a mellette ülő embert a nyílt utcán. Mivel ő maga nem volt egy erőszakos személyiség, megviselték a látottak, és főleg attól rettegett, hogy ő következik, hiszen ő koronatanú volt az ügyben. Tudta, hogy M.R. egy bűnszervezet feje, és tartott attól, hogy őt is elérheti a vég. Nem tudta pontosan, hogy ki volt a gyilkos, még a nevét sem, ő akkor látta először. Büntetés-végrehajtási intézetben volt, de így is tartott attól, hogy ott megölhetik. A legjobban akkor rettent meg, amikor egy rabszállítás során egy kocsiban utazott a gyilkossal az elkövetés után két évvel. A gyilkos J.J. ekkor más ügyben volt előzetes letartóztatásban. A börtönbe közben beszivárogtak az információk, hogy nyomoznak M.R. - aki szintén ült -, és a bűnszervezete ellen. Ekkor döntött úgy „Rafi”, hogy kitálal és beismerő vallomást fog tenni. Kihallgatása során részletes beismerő, feltáró jellegű vallomást tett. Elmondta a gyilkosság megszervezését, amit annak előzményeiről, a „Ragyás”-M.R. közötti konfliktusról tudott. Terhelő vallomást tett M.R-re, akit a bűncselekmény felbujtójaként nevezett meg. Terhelte „Medvé”-t is, illetve több más személyt, akik valamilyen formában segítséget nyújtottak a bűncselekmény elkövetéséhez. Részletesen elmondta, hogyan mentek el a gyilkossal (akiről semmit nem tudott, megnevezni sem) felkutatni „Ragyás”-t, hogyan várták meg, és hogy történt a lelövése. Beszámolt arról is, hogy telefonon hívták M.R-t a tett helyszínéről a leszámolás előtti órában. Olyan részleteket árult el, amelyeket csak az tudhatott, aki részt vett és jelen volt a tett elkövetésekor. (Pl. elmondta, hogy a lövések leadása után nagy sietséggel, autóval távoztak, és annak fényszóróit nem kapcsolták be. Ezt a tanúk megerősítették.) Vallomását minden addig beszerzett bizonyíték alátámasztotta. A helyszíni szemle adatok, igazságügyi szakértői vélemények, tanúk vallomásai és a híváslisták adatai.

A vallomás elég bizonyítékként szolgált arra, hogy az ügyből eddig kimaradt „Medvé”-t elfogják, gyanúsítottként kihallgassák és őrizetbe vegyék. „Medve” egy ideje már nem vett

részt a csoport tevékenységében, külön utakra lépett, és az általa korábban bűnözésből összehozott pénzt mosta tisztára. Családot alapított és felhagyott a bűnöző életmóddal. Amikor lecsaptak rá a nyomozók és előzetesbe került, beismerő vallomást tett és megnevezte a gyilkost, J.J-t, terhelő vallomást tett ő is M.R-re. Az ő vallomását is alátámasztotta minden addig beszerzett bizonyíték. „Rafi” és „Medve” is tett a konkrét gyilkossági ügyön kívül a bűnszervezet működésére, szerkezetére vonatkozóan vallomást. Így elég bizonyíték gyűlt össze M.R. ellen, akit az összes, a „Fekete sereg” által elkövetett bűncselekménnyel, annak szervezésével gyanúsítani lehetett, továbbá bizonyított volt a bűnszervezet fennállása, valamint, hogy az ő irányítása alatt működött.

A dominó elv működött, a bűnszervezet leggyengébb láncszeme indította el, és sorban dőltek be a banda tagjai, vezetői. Megérte az a kockázat, hogy a nyomozás során minden olyan ügyet egyesítettek, amelyekben M.R. neve felmerült.

A nyomozás eredményesen zárult. A mérleg: 27 gyanúsított, és bűnszervezet keretében elkövetett egy rendbeli befejezett emberölés, két emberölési kísérlet és egy zsarolási ügy. A Fővárosi Főügyészség vádat emelt a 27 gyanúsított ellen.

Az ügy bírósági szakaszában is számtalan nem szokványos dolog történt, ami egy külön tanulmányt érdemelne. E tanulmány írásakor még csak első fokú ítélet született meg. Ebben az eljáró öttagú bírói tanács kimondta az I. rendű vádlott M.R. és több társa esetében a bűnszervezetben elkövetést. Ezért M.R-t tényleges életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélte távollétében, mivel nevezetett az akkori büntetőeljárási törvény alapján három év előzetes letartóztatásból ki kellett engedni és házi őrizetbe került, ahonnan megszökött. Társait összesen kb. 100 év fegyházbüntetésre ítélte a bíróság.

III. Következtetések, javaslatok

Kiemelkedő szakmai siker egy ilyen kiterjedt bűnszervezet elleni eredményes nyomozás. A „Fekete sereg” emblematikus figuráit hosszú évekre sikerült fegyházba juttatni. Adós maradt a nyomozás viszont a bűnözésből szerzett vagyon felkutatásában, erre nem fektettek kellő hangsúlyt a monstre ügy nyomozásának vezetői. Az akkor hatályos jogi szabályozás kudarca, hogy egy ilyen ügyben a főbűnöst három év előzetes letartóztatás után ki kellett engedni, és így megszökhett. (A jogalkotó ezért nyomban módosította a büntetőeljárási törvényt.) A bonyolult és szerteágazó ügy nyomozása és a bírói szakasz hosszú időt vett igénybe, így telhetett el a három év, ami M.R. szökését eredményezte. Az ilyen bonyolult ügyekben a büntetőeljárási törvényt módosítani kellene, az ügy egyszerűsítése, gyorsítása érdekében.

Megoldás lenne, hogy bűnszervezet elleni nyomozásban nyomozati szakban eleve minden tanút nyomozási bíró hallgatna ki, mint a kiskorú tanú és a különösen védett tanú esetében, így mellőzni lehetne a bírói szakaszban a tanúk újbóli idézését és az újbóli kihallgatást, és így az eljárás jelentős elhúzódását.

Tanulság, hogy egy ilyen volumenű bűnszervezet elleni nyomozás folyamatos felderítői és elemzői támogatást kíván, ami nélkül nem lett volna siker. Óriási adatmennyiséget, híváslistákat, neveket, bizonyítékokat kellett megszerezni és elemezni, amelyet szakképzett elemző-értékelő tisztek végeztek. A nyílt eljárás mellett, illetve azt megelőzően szükség van titkos adatszerzésre és titkos információgyűjtésre, enélkül nem lehet egy konspiráltan működő bűnszervezet ellen hatékonyan fellépni. A szervezet tevékenységéről csak annak tagjai rendelkeznek megfelelő információkkal, adatokkal, ezeket csak felderítői munkával lehet megismerni, azokat önmagában egy klasszikus nyílt nyomozással nem lehet megszerezni. Ahhoz, hogy kiderüljön ki a gyenge láncszem, és mivel lehet megfogni vagy motiválni arra, hogy a bűnszervezetről vagy annak bűncselekményeiről beszéljen, szükség van a felderítői munkára és a titkosszolgálati eszközökre. Ha megismertük ki a megfelelő személy, lehet megkönyékezni a „gyenge láncszem”-et és megfelelően motiválni az együttműködésre, ami lehet akár egy vádalku is. Amennyiben sikerül megfelelő vallomást kicsikarni a szervezet tagjából, megindul a dominó elv, és egymás után dőlnek be a szervezet tagjai.

A vádalku intézménye - mint az az adott ügyben látszik is - nélkülözhetetlen egy bűnszervezet elleni nyomozás során, ahol a szervezetről információkkal bíró taggal „üzlet”-et kell kötni. Ez a személy „cserében” tesz egy vallomást, ami bizonyítékként szolgálhat. Azonban ez a jogintézmény sokszor mégsem tud segíteni egy nyomozásnak, ebben az ügyben is nehézségeket okozott. A „Ragyás” gyilkosságban részt vevő „Rafi” és „Medve” esetében merült fel a vádalku, amikor infomálishan előadták ismereteiket a bünténnyel kapcsolatban. Eleinte mindketten ragaszkodtak ahhoz, hogy a büntettből kimaradhassanak, ha terhelő vallomást tesznek, és ezt szorgalmazták a védők is. Végül vádalku nélkül is tettek besimerő és terhelő vallomást.

A büntetőeljárási törvényt és az ügyészi gyakorlatot ismerve a vádalkuzó gyanúsítottnak az általa elkövetett bűncselekménynél jóval súlyosabb büntetési tétellel sújtott bűncselekményt kell elmondania. Aki részt vett egy emberölési ügyben mint bűnsegéd (mint „Rafi” vagy „Medve”) nem számíthat arra, hogy az eljárást megszüntetik vele szemben.

Általánosságban is elmondható, hogy aki olyan információkkal rendelkezik egy bűnszervezetről, ami konkrétumokat tartalmaz és vallomása felhasználható bizonyítékként, annak olyan személynek kell lennie, aki részt vesz egyes súlyosabb bűncselekmények

elkövetésében is. Vele így nem lehet alkut kötni, pedig hajlana rá, és a vallomásaival lehetne az említett „dominó elv”-et elindítani, ami egy bűnszervezet felszámolásához vezetne. A hatályos büntetőeljárás törvény a tárgyalásról lemondást sem teszi lehetővé, bűnszervezetben elkövetett bűncselekmény esetén. A megoldás álláspontom szerint az lenne, ha a jogalkotó lehetővé tenné a tárgyalásról lemondást bűnszervezet tagjánál, ha feltáró vallomást tesz. Megoldást kínálna az is, ha szabályozná a Btk-ban azt, hogy aki bűnszervezetre vonatkozóan tesz - annak tagjaként - beismerő és feltáró vallomást, azzal szemben egyrészt ne állapítsák meg a Btk. 98 §-ban írt bűnszervezetben való elkövetéssel kapcsolatos kétszeres büntetési tételt, másrészt eleve enyhébb büntetést alkalmazzanak vele szemben az általa elkövetett bűncselekmény miatt. Igaz, hogy a bírói büntetéskiszabási gyakorlat eleve az, hogy beismerő vallomás esetén enyhébb büntetést szabnak ki. Azonban a törvényi garancia sokkal hitelesebb és erősebb lenne, és egy újabb eszköz a szervezett bűnözés elleni harcban.

Figyelemmel arra, a bűnszervezeti forma lényegesen nagyobb bűnügyi, közbiztonsági, gazdaságbiztonsági, sőt bizonyos vonatkozásaiban nemzetbiztonsági fenyegetést jelent, felszámolása hosszadalmas és jelentős anyagi ráfordítást igényel, praktikusnak tűnik a mai informatikai rendszerek világában egy olyan korai előjelző rendszer felépítése, mely a felderítés, operatív információ, illetve büntetőeljárás és szabálysértési adatok felhasználásával lehetőséget ad a rendészeti és nemzetbiztonsági szerveknek a szerveződés időszakában történő eredményes beavatkozásra.

Végezetül szükségesnek látszik az egész ügyész, bírói szervezet speciálizálódása -más országokhoz hasonlóan- amely egyrészt a szakértelem, másrészt a kizárólagos hatáskör alapján eljárva nagyobb eredményességgel tudná lefolytatni a bűnszervezetek elleni eljárásokat.

Felhasznált irodalom

Carl Sifakis: Maffia enciklopédia. Glória Press 2001.

dr. Borai Ákos: Konceptió a szervezett bűnözés elleni fellépés eredményességét javító, a büntetőjogszabályokat érintő intézkedésekről. Főiskolai Figyelő 1996/I.

dr. Dános Valér: A szervezett bűnözés néhány elméleti kérdése, a szervezett bűnözés jegyeinek megjelenése a magyar bűnözésben. Magyar Jog 1. sz.

dr. Illár Sándor(szerk.): Krimináltaktika, Jegyzet a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére. 1993. RTF.

dr. Katona Géza: Szervezett bűnözés Magyarországon. BM kiadó 2000.

dr. Kovács Gyula: Nyomozási alapismeretek. Rejtjel 2004.

dr. Tóth Mihály: Bünszövetség, bünszervezet. Complex 2009.

dr. Varró Krisztián: A megalapozott gyanú közlésének időpontja és az ezzel kapcsolatos dilemmák. Ügyészek Lapja, 15. évfolyam 1. szám

Gönczöl-Koninek-Lévai: Kriminológiai ismeretek – Bűnözés - Bűnözéskontroll. Corvina kiadó, 1996.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály II. Kiemelt Ügyek Osztályán folyamatban volt 136-11/2011. Bűnügy iratai

A Fővárosi Bíróság 6.B.1031/2006/1157. számú ítélete

Berki Antal r. ezredes: A szervezett bűnözés Magyarországon 2011.

*„A szervezett bűnözés nem más,
mint a társadalom ellen
folytatott gerillaháború.”
Lyndon B. Johnson*

Bevezetés

A XX. század egyik legnagyobb kriminológiai, kriminalisztikai kihívása volt a szervezett bűnözés megjelenése és térhódítása. Nincs ez másként a XXI. században sem, sőt!

A probléma megoldására könyvtárnyi elemzés, feldolgozás, esettanulmány készült, figyelembe véve a gyakorlati és elméleti szempontokat, tapasztalatokat egyaránt.

Nyilvánvaló tényként állapíthatjuk meg, hogy a szervezett bűnözés hatása az egyes országokban túlnőtt a bűnüldöző és rendészeti szervek által megoldandó feladatokon, nemzetbiztonsági, biztonságpolitikai kérdéssé is vált. A bűnözői csoportok fejlettségi szintjüktől függően globalizációs irányba mozdultak el, megjelentek a transznacionális és transzkontinentális szervezetek, melyek tevékenysége több földrészre is kiterjedt. Ennek eredményeként a bűnüldözés területén is szükségessé vált a nemzetközi összefogás megteremtése, jogi harmonizációs folyamatok megindításával, az információcsere lehetőségének megteremtésével, közös nyomozócsoportok felállításával.

Az Európai Unió tagországai kiemelt fontosságú feladatnak tekintik a szervezett bűnözés elleni harcot. Az EUROPOL által évente kiadott OCTA jelentés a tagállamok által megküldött információk alapján értékeli az Unió fenyegetettségét, rangsorolva a bűnszervezeteket a tekintetben, hogy milyen hatással vannak az adott térség kriminalisztikai, társadalmi, kulturális és gazdasági helyzetére. (OCTA 2011.)

Annak ellenére, hogy több évtizedes kutatómunka folyt, illetve jelenleg is folyik a szervezett bűnözői csoportok tudományos igényű leírására, alapvető fogalmak megítélésében is eltérések mutatkoznak a tagállamok között. Ennek köszönhetően Magyarország Unióra irányuló veszélyeztető megítélése az OCTA rangsorában megelőzi Olaszország, Litvánia, Lengyelország, Kína és Vietnam által kibocsátott bűnözői csoportokat. (OCTA 2011.)

Meggyőződésem, amíg nem születik minden tekintetben azonos szempontrendszer alapján készült felmérés a tagállamok bűnszervezeteinek működéséről, azok struktúrájáról, addig

alacsony hatásfokon fognak működni a kettő vagy többoldalú megelőzést, felderítést célzó megállapodások.

A legelső lépéseket valamennyi érintett országnak határain belül kell megtennie a bűnszervezetek egzakt regisztrálásával azok működésének, kapcsolatrendszerének, felépítésének, a szűkebb és tágabb környezetre irányuló kriminális hatások empirikus alapú, tudományos igényű leírásával.

E dolgozat elkészítésekor nyilvánvaló volt számomra, hogy a felsorolt követelményeknek írásom nem tud teljes mértékben megfelelni. Mégis úgy gondolom, hogy a tényalapú adatokra építve gyakorlati és elméleti szakembereknek egyaránt jól használható képet tudok felmutatni a magyarországi szervezett bűnözés kialakulását elősegítő gazdasági, társadalmi folyamatokról, valamint a napjainkat jellemző helyzetről.

A szervezett bűnözés kialakulásának folyamata Magyarországon

Az alcímben szereplő szavak közül leginkább a folyamat szó jelentését szükséges vizsgálni. A szervezett bűnözés nem egyik pillanatról a másikra jelent meg hazánkban, hanem egyes bűnelkövetési technikák, elkövetői magatartások attitűdök, gazdasági, politikai környezet együttes hatására indult el az a folyamat, mely a nem hagyományos bűnözési struktúra kialakulásához vezetett.

Az átalakulást létrehozó hatásokat vizsgálva a bűnözésen belüli, valamint azon kívüli tényezők dominanciája volt megfigyelhető.

Belső hatások

- A bűncselekmény végrehajtása során az elkövetők tudatosan alkalmazzák a munkamegosztást. A már korábban kialakuló csoportokban az egyes feladatok végrehajtására specializálódnak a résztvevő személyek.
- Megváltozik a vezetővé válás rendszere. Az képes hatékonyan irányítani egy sorozat bűncselekményeket elkövető csoportot, aki rendelkezik olyan szellemi potenciállal, mely alkalmassá teszi őt arra, hogy az egyes speciális tevékenységeket összehangolja, meghatározza a csoport közvetlen céljait, kialakítsa a zsákmány elosztási rendszerét, szükség esetén hatalmi pozíciójánál fogva szankciókat alkalmazzon a tagokkal szemben. Ezáltal megszűnik „legerősebb a vezér” elv és helyébe „legokosabb a

vezér” lép. Egyfajta karizmatikus vezetés érvényesül, ahol a kontraszelekció – ellentétben jó néhány bűnüldöző szervezettel – még nyomokban sem lelhető fel.

- Sorozatjelleggel, közös bűncselekményeket elkövető személyek, már szociológiai, szociálpszichológiai és szervezetelméleti szempontok szerint is leírható informális csoporttá szerveződnek határozott csoportcélok megfogalmazásával, csoporton belüli érték és normarendszer kialakításával. Létrejön a kettő vagy több szintű struktúra, mely hierarchikus szintekre, alá- és fölérendeltségi viszonyokat kialakítva differenciálja a csoportot. *(Dános: 1996.)*
- A tervszerűen célirányos vezetésen, munkamegosztáson alapuló bűnelkövetés eredményeként jelentősen megnő a hatékonyság, mely a bűnös úton szerzett anyagi javak volumenét jelenti.

Külső tényezők

- A magyar társadalom az 1970-es évek elején pozitív vagyonosodási irányba mozdult el, jelentkezett az ún. gulyáskommunizmus jótékony hatása. A direkt gazdaságirányítási rendszer nyomán GDP növekedés is bekövetkezett, nőtt a lakossági fogyasztás volumene, javult az életminőség helyzete, melyet a második gazdaság kifejlődése tovább erősített. *(Valuch: 2001.)*
- A gazdasági környezet liberalizálódott a magántulajdon irányába. Ennek alapjául szolgáltak a gazdasági munkaközösségek létrehozását szolgáló, valamint a gazdálkodó szervek és gazdasági társaságok átalakulását lehetővé tévő intézkedések.
- Egyes elhibázott gazdaságpolitikai döntések számtalan kikaput nyitottak a társadalmi vagyon újra felosztása során a bűnös úton szerzett vagyonok legális gazdaságba történő átmentéséhez, tőkésítéséhez, valamint lehetővé tették a polarizálódó alvilág egy szűkebb, szervezett rétegének az „olajbűnözésből” származó hiperprofit realizálását.

- A politikai gazdasági és társadalmi változások időleges anomias helyzetet teremtettek, melyek tovább erősítették az addigra már tökeerőssé váló bűnszervezetek stabilitását. *(Gönczöl: 1996.)*
- Az állami szervezetek kiváltképp a rendőrség képtelen volt felvenni a harcot az eddig ismeretlen bűnözési mód ellen, mivel a hagyományos bűnüldöző módszerek nem voltak alkalmasak a szervezett bűnözés működésének feltárásához és felszámolásához. Komoly gondot okozott a bűnüldöző szervezetben kialakuló szakemberhiány. 1989-1990-ben soha nem látott mértékű elvándorlás indult meg a rendőrségtől. Az idősebb korosztály a nyugdíj irányába távozott, míg a fiatalabb, magasan képzett, nyelveket beszélőket a versenyszféra szippantotta fel.
- Számtalan problémát okozott az elégtelen jogi szabályozás, mivel a Btk-ba csak 1997-ben került beiktatásra a bűnszervezet fogalma (Btk 137.§ /8/ bekezdés). Addigra már jelentős számú bűnszervezet jött létre különböző szervezeti fokokkal.

A szervezett bűnözés létrejöttét segítő belső és külső tényezők felsorolása messze nem teljes, hiszen nem szerepel a listán a határ megnyitásával járó, külföldről érkezett bűnözők beáramlása az országba, a kereskedelmi bankrendszer hiányának hatása, a társadalmi elit által közvetített magatartásminták, a valós munkanélküliség megjelenése, a negatív intragenerációs mobilitás jelentős emelkedése. Hosszan lehetne sorolni az összetevőket és magyarázni a bűnözésre gyakorolt hatásukat. Mindezek ellenére úgy gondolom, hogy az általam talán kicsit önkényesen felsorolt szempontok képesek megvilágítani azt a folyamatot, mely a magyarországi bűnszervezetek kialakulásához vezetett.

Bár a rendszerváltást követően ugrásszerű fejlődést mutattak a szervezett bűnözői csoportok, ennek ellenére fontos kijelenteni, hogy nem a rendszerváltozás termékei. Durkheim szerint minél fejlettebb egy társadalom, annál inkább kell számolni a bűnözés jelenlétével. *(Durkheim: 1978.)*

A szervezett bűnözés helyzete napjainkban

A bűnözést és annak alrendszerének tekinthető szervezett bűnözés determinálja az adott „gazdatársadalom” gazdasági, politikai, társadalmi fejlettségi szintje. Magyarország az elmúlt évtizedek során piacgazdaságon alapuló kapitalista plurális demokráciát alakított ki annak számtalan előnyével, illetve hátrányával egyetemben. Ezeknek a változásoknak

szükségképpen velejárója volt a szervezett bűnözés strukturális átalakulása, ennek következtében a horizontális és vertikális hierarchiák kiépülése a legális gazdasági életbe történő erőteljes benyomulás a gazdasági és politikai elittel való kapcsolatkeresés.

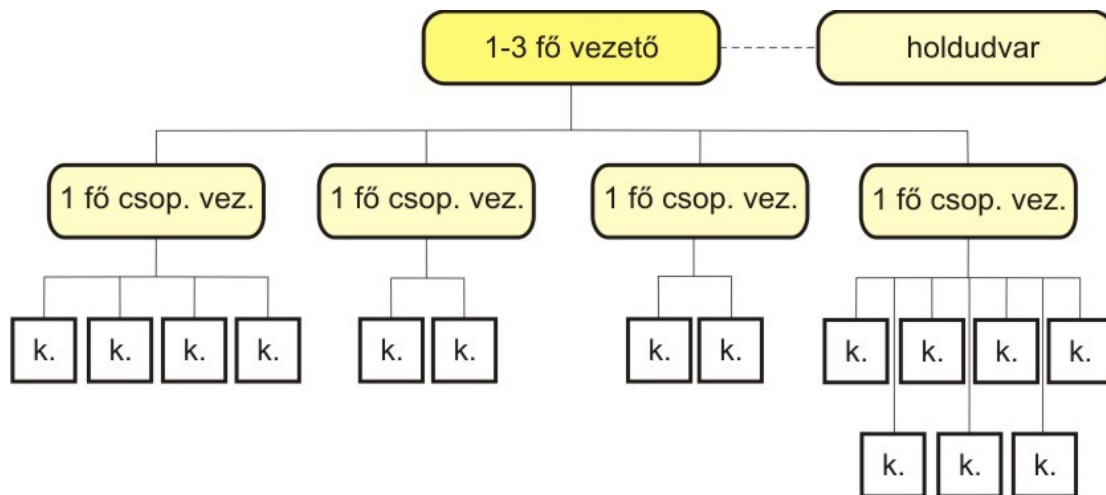
A bűnszervezetek fejlődésében kiemelkedő szerep jutott az ún. holdudvarok tevékenységének. A holdudvar olyan személyek köréből álló csoport, akik különféle szakterületek kiváló ismerői, mondhatni specialistái. Bár nem tekinthetők a bűnszervezet tagjainak, ennek ellenére jogi, gazdasági, logisztikai tudásukkal, politikai, önkormányzati, gazdaságirányítási és egyéb lobbista kapcsolataik révén nélkülözhetetlen szereplők a bűnszervezetek mellett. Nélkülük nem működne az illegális és e gyökerekből táplálkozó legális innováció.

Napjainkban már nem elegendő a szervezett bűnözést mint kriminológiai jelenséget vizsgálni, tisztázni kell a jelentését annak a fogalomrendszernek, mely egy szervezet kriminalitását interdiszciplináris módon írja le, hiszen a magas fokú szervezettséggel több szintű cizellált hierarchiával rendelkező bűnszervezetek inkább hasonlítanak egy legális gazdaságszervezeti formára, és úgy is működnek. Megtalálhatóak a funkcionális, divizionális, esetenként a konszern és holding-szervezetekre jellemző formák. *(Dobák: 2006.)*

Természetesen túlzás lenne azt állítani, hogy Magyarországon a legfejlettebb szervezeti formák jelenléte dominálna a szervezett bűnözésben. Ezt a tényt támasztja alá ha létszámuk alapján vizsgáljuk a regisztrált bűnszervezeteket.

	10 fő alatt	10-50 fő	51-100 fő	100 fő felett
2008	19	29	1	1
2009	27	19	4	3
2010	15	29	2	1

A táblázat adataiból jól kivehető, hogy hazánkban leggyakoribb létszám összetételű bűnözői csoport 10-50 fő között mozog. Szervezeti alapformáját tekintve a funkcionális szervezet jegyeit hordozza.

A csoporton belüli stratégiai döntéseket minden esetben az 1-3 főből álló vezetők hozzák meg, ezáltal biztosítva a teljes körű döntési centralizációt. Felelősek a csoportcélok kijelöléséért, a végrehajtás megszervezéséért, illetve a holdudvarral való kapcsolat fenntartásáért. E kapcsolat biztosítja a csoport gazdasági, jogi természetű problémáinak kezelését, illetve az innováció biztosítását.

A bűncselekmény elkövetéséből származó profit elosztása minden esetben a vezetők kompetenciája, ebből fakadóan e szűk körben realizálódik az extraprofit túlnyomó többsége.

A csoportvezetők személye biztosítja a közvetlen végrehajtás irányítását. Ők rendelkeznek azzal a humán erővel (katonákkal), akik a konkrét feladatot elvégzik. A bűnszervezetben belül az egyes csoportok önálló egységeket (sejteket) képeznek és esetenként földrajzilag is távol esnek a vezetőktől. E sejtek vagy csoportok bűnös tevékenysége nem minden esetben függ össze a szervezet főbb célkitűzéseivel, de azzal nem is ellentétes. Viszonylagos önállóságot élveznek, lehetőségük van „saját üzlet” lebonyolítására is. E sejtszerűen felépülő bűnszervezeteknél megfigyelhető időnként egyes sejtek kiszakadása és csatlakozása más bűnszervezethez.

A csoportvezetők közvetlen irányítása alá tartoznak a legalsó szinten elhelyezkedő katonák, akik személyükben a legkevésbé tartós elemek a szervezetnek. A leggyakrabban ezen a szinten figyelhető meg fluktuáció.

Míg a vezetők és a csoportvezetők anyagi jóléte biztosított, a katonáknál ez alig mondható el. Ingatlanokkal, nagyobb értékű tartós fogyasztási cikkekkel nem rendelkeznek, vagyonuk többnyire presztízs szimbólumok birtoklására korlátozódik, ujjnyi vastag aranylánc, 5-6 éves nagy teljesítményű gépkocsik formájában.

A 10-50 fő közötti bűnszervezetek legstabilabb részének a vezetők tekinthetők, hiszen a csoport elnevezés is innen származik, többnyire a legdominánsabb vezető vezetéknévét felhasználva. A csoportvezetők tekintetében már instabilabb a helyzet, mivel ahogy az már korábban említésre került előfordulnak a bűnszervezetből kiszakadó csoportok, melyek vezetőstől, katonástól más bűnszervezethez csatlakoznak, ritkábban önálló bűnszervezetté nővik ki magukat.

A 10 fő alatt működő bűnszervezetek szervezeti alapformája szintén funkcionálisként azonosítható, bár többnyire csak két szinttel rendelkeznek és a holdudvar jelenléte minimális vagy egyáltalán nincs. Az ilyen kis méretű csoportoknál problémát okoz annak eldöntése, hogy önálló szervezetről vagy nagyobb egység alcsoportjáról beszélhetünk. Nehézség adódik abból is, hogy ezen csoportok önállóan követnek el kevésbé bonyolult bűncselekményeket, azonban érdekeik képviselése és pozícióik megtartása érdekében ad-hoc jelleggel vesznek részt nagyobb méretű bűnszervezetek által irányított akciókban.

A legnagyobb gazdasági károkat okozó és ezáltal társadalmi veszélyeket leginkább magában rejtő csoportosulások a 100 fő körüli vagy azt meghaladó bűnszervezetek. Bár számuk csekély, mégis, ha anyagi potenciáljukat vesszük alapul erősebbek a náluknál kisebb szervezetek összességénél. Működésüket vizsgálva itt jelenik meg a legfejlettebb szervezeti alapforma a divizionális szervezet vagy holdingok és konszernek. Érdekérvényesítő képességüket tekintve a legerősebbek. Ennek egyik oka a kiemelkedően erős holdudvar hatása. A legfejlettebb csoportoknál tapasztalható, hogy a holdudvar gazdasági és jogi részét képviselő szeletét elnyeli a bűnszervezet, egyfajta integráció érvényesül. Viszont a lobbisták száma megnövekszik, jelentőségük felértékelődik.

A nagy vállalati formát mutató bűnszervezetek működése során törvényszerűen megjelenik a nagytőke is akár lokális, vagy globális alapon.

A nagyarányú tőkekoncentráció mellett a legnagyobb veszélyt a közhatalomba, politikai szférába, igazságszolgáltatásba való behatolás jelenti. A szervezett bűnözés csúcsát jelenti ha egyes törvények, önkormányzati intézkedések, bírói ítéletek, vagy más peres ügyekben hozott döntések egy szűk bűnözői kör anyagi, hatalmi és egzisztenciális érdekeit szolgálják.

	Regisztrált bűnszervezetek	Megszűnt bűnszervezetek	Aktív bűnszervezetek
2008	50	13	37

2009	53	24	29
2010	47	5	42

Forrás: ORFK

Magyarországon 3 évet vizsgálva (2008-2010) a legnagyobb bűnszervezetek aránya (50 fő fölött) az összességhez képest mintegy 0,8%-ra tehető. Ebből az egyszerű számadatból is nyilvánvaló a veszély mértéke, megközelítőleg 1% jelentős fölénye a 99%-kal szemben. (ORFK 2008., 2009., 2010.)

A bűnszervezetek vezetői

Egy adott csoport céljaira, tevékenységére, hatékonyságára, személyi összetételére kizárólagos döntési helyzete van a bűnszervezet vezetőjének. Ebből következően az általa irányított alakulatban tükröződik a vezető szellemi potenciálja, személyiségjegyei.

A dolgozat elkészítése során 59 személyt, szervezett bűnözői csoport vezetőjét vizsgáltam néhány szociológiai változó mentén. Úgy gondolom, hogy a kiválasztott minta megfelel a reprezentativitás követelményeinek, hiszen megtalálható a Magyarországon regisztrált szerveződések vezetőinek mintegy 90%-a. Érdekességgént említhető, hogy bár az összkép megítélésére nincs hatással, de mégis számolni kell a nőkkel, tekintettel arra, hogy két bűnszervezet vezetőjeként női vezető került azonosításra. (ORFK)

A kor összetétel alapján látható, hogy viszonylag magas az átlagéletkor 40,3 év. A legfiatalabb vizsgálat személy kora 26 év volt, míg a legidősebb vezető betöltötte a 60. életévét.

30 év alatt	31-40 év között	41-51 év között	51-61 év között	61 év fölött
3 fő	31 fő	18 fő	6 fő	1 fő

Forrás: ORFK

A bűnszervezetek vezetőinek derékhatát a 31-40 év közötti (52,5%) korosztály alkotja. Ez nem meglepő, hiszen ebben az életszakaszban a legaktívabb és leginkább tettekkész az ember. Viszont azt is észre kell venni, hogy az 50 főt meghaladó létszámú bűnszervezetek vezetői többségükben a 40 év fölötti korosztályból kerülnek ki.

Amennyiben összevonjuk a 30 éves és 40 éves korosztályt még inkább nyilvánvalóvá lesz, hogy 30 év és 50 év között lévő bünszervezeti vezetők – az összesség 83%-a – jelentik számszerűen a legnagyobb sokaságot.

Szinte valamennyiükről elmondható, hogy ún. első generációs szervezett bűnözők, akik saját maguk alakították ki bűnözési struktúrájukat szervezeteikben. Ennek egyik igen kifejező mutatója a személyükhöz fűződő kriminalitás.

Az 59 főből összesen 5 személy ellen nem folyt, illetve nem folyik büntetőeljárás (0,8%). Ebből következik, hogy 54 vezető már gyanúsítottkénti minőségben volt büntetőeljárás szereplője. Jelenleg is eljárás folyik 48 személy ellen (81,3%), ebből 19 fő esetében (32,2%) 3 vagy azt meghaladó a folyamatban lévő eljárások száma. *(EGPR adattár)* Tovább gondolva ez igen lényeges adatnak tekinthető, mivel prognosztizálható, hogy az aktívan működő bünszervezetek egy jelentős hányadában vezetőváltásra kerülhet sor, abból kiindulva, hogy a három vagy annál több büntetőeljárás következményeként a bíróságok nagy valószínűséggel szabadságelvonással járó büntetést szabnak ki. Mivel a bünszervezet működésében meghatározott a vezető személye, így annak kivonása esetén arra lehet számítani, hogy a bűnöző csoport feloszlik, egy másik szervezet magába olvasztja az alcsoportjait, illetve megjelenik egy új vezető, aki átveszi az irányítást. Az csak a környezeti elemek, a bünszervezet kapcsolatrendszere, illetve a rendőrség reagáló képességén múlik, hogy mennyire lesz erőszakmentes vagy bandaháborútól terhes az átmenet.

A szervezett bűnözés ismérvszisztemének egyik hangsúlyos eleme a legális gazdaságba történő behatolásra való törekvés. Ezért igen lényeges mutató, hogy a bünszervezetek vezetői mely gazdasági szervezeti formákat preferálják.

A cégnyilvántartó adatai alapján a vizsgált vezetők közül az elmúlt néhány év során 38 személyt regisztrált az adattár ügyvezetői, tulajdonosi, vagy tagi minőségben gazdasági egységekben. A jelenleg is aktív céggel rendelkezők száma 32 fő (54,2%). 5, vagy annál több aktív céggel 7 fő rendelkezik (1,1%). A cégnyilvántartás 1 személy esetében regisztrált 25 gazdasági szervezetben való részvételt. *(Complex cégtár)*

A kép persze nem teljes, tekintettel arra, hogy a cégnyilvántartó rendszeréből nem lehet kimutatni a strómanok által üzemeltetett vállalatokat. Bár igen nehéz megbecsülni a valós adatokat, joggal gondolhatjuk, hogy az többszörösen meghaladja az itt ismertetett számokat.

Alapvető szociológiai megállapítás, hogy az iskolai végzettség szignifikánsan meghatározza az egyén munkaerőpiaci lehetőségeit. Ez a törvényszerűség a szervezett bűnözés speciális működését tekintve korlátozottan, de mégis érvényesül.

Az iskolai végzettséget a bűnszervezeti vezetők vizsgálatának 59-es csoportjából 33 személy esetében sikerült megállapítani. Ezáltal némileg sérült a reprezentativitás, de úgy gondolom, hogy az alapvető következtetések levonására elegendő a minta, mely így is képes megmutatni azt a trendet, mely jellemzi a teljes egészet.

8 általános	Szakmunkás	Középiskola	Felsőfokú
16 fő	11 fő	3 fő	3 fő

Forrás: Robotzsaru

Az adatokból jól látható, hogy a bűnöző csoportok vezetőinek döntő többsége szakmunkás, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezik.

A közép- és felsőfokú végzettségűek száma azonosságot mutat, de ez vélhetően annak a torzulásnak tudható be, hogy nem teljes a vizsgálat sokaság. 100%-os feldolgozottság esetén feltételezhetjük, hogy számszerűségében alacsonyabb szintet képviselne az egyetemet vagy főiskolát végzettek aránya a középfokú végzettséggel rendelkezőkhöz képest.

Nem szükséges jóstehetség ahhoz, hogy előre lássuk, az első generációs bűnszervezeti vezetőket követő második generáció az iskolai végzettséget tekintve a diplomával rendelkezők irányába fog elmozdulni. Ennek következtében azzal kell számolnunk, hogy diplomás, magas szakmai felkészültséggel rendelkező vezetők bűnelkövetési technikája kifinomultabbá válik, konspirációjuk jelentősen megnövekszik, bűnös tevékenységük beágyazottabbá válik a lokális vagy globális gazdasági életben.

A bűnszervezetek főbb tevékenységi területe

A különböző bűnözői csoportok tevékenységét áttekintve 15 olyan kategóriát észlelhetünk, ahol az elkövetés szintjén a szervezett bűnözés megjelent.

Bűnös tevékenység	Csoportok száma		
	2008	2009	2010
Kábítószer bűnözés	23	32	28
Bankok, magánvállalkozások elleni csalás	12	13	8
Közérdek, közintézmények elleni csalás (ÁFA)	12	15	8

Pénzhamisítás	2	3	3
Okirat hamisítás	19	16	20
Fegyveres rablás	3	5	2
Zsarolás	20	19	24
Gépjárműlopás, lopott járművel kereskedés	5	8	7
Lopás, orgazdaság	7	14	8
Illegális lőfegyver, robbanóanyag kereskedelem	5	7	6
Árucikk illegális előállítás, csempészete	4	7	8
Embercsempészet	10	7	15
Szexuális célú emberkereskedelem	5	6	8
Prostitúció	19	10	11
Pénzmosás	11	11	12

Forrás: ORFK

Külön figyelmet érdemel a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények alakulása, mivel a bűnszervezetek stabil résztvevői e deliktumnak.

Igen magas részvételi arányt láthatunk az erőszakos bűnelkövetések terén, mivel a zsarolás az egyik leginkább preferált cselekmények körébe tartozik az alacsony szinten szerveződött csoportoknál. A bűncselekmények listáját áttekintve látható, hogy a bűnszervezetek tevékenysége életünk szinte valamennyi szegmensébe behatol. Célpontjai vagyunk mind az erőszakos, mind az intellektuális bűnelkövetőknek, emellett milliárdos károk érik az államot a be nem folyt adók révén, illetve a szervezett bűnözés működési sajátosságaiából fakadó gazdasági verseny torzulásai miatt.

Befektetési és pénzmosási ágazatok

A közepesen vagy magasan szervezett bűnözői szervezet számára létkérdés a haszon befektetése, tőkésítése és tisztára mosása. Ennek színtere a nemzetgazdaság, ahol jól megkonstruált pénzügyi manőverekkel milliárdok tűntethetők el, hogy később valamely legális vállalkozás során bukkanjanak fel ismét.

Befektetési ágazat	Csoportok száma		
	2008	2009	2010
Pénzmosásban érintett	11	10	12
Off-shore vállalatok	5	4	5
Biztonsági cégek	7	10	14
Kaszinók, szerencsejáték	6	9	6
Turizmus, szállodák, éttermek	6	7	4

Éjszakai klubok, szex ipar	11	8	9
Építési vállalatok	8	11	10
Szállítási vállalatok	4	3	5
Export-import kereskedelem	3	4	5
Ingatlanközvetítés	3	3	6
Ingatlan üzlet	8	12	8
Autókereskedés, kölcsönzés	4	9	6
Kiskereskedelmi vállalkozások	6	6	5

Forrás: ORFK

A bűnszervezetek a leggyakoribb befektetési hajlandóságot a szolgáltató szektorban mutatják. Ennek fő oka lehet az ágazatra jellemző gyorsabb pénzmozgással járó pénzmosás realizálhatósága, kevésbé tőkeigényes befektetések megvalósulása. Fő érvként említhetjük a gazdasági szabályzók kijátszhatóságát.

A biztonsági cégekben való befektetés szintén kedvelt forma, mivel kiváló teret biztosít a bűnös úton szerzett javak tisztára mosására, valamint szinte tökéletes fedést és konspirációt tesz lehetővé a bűnös akciók lebonyolítására.

A legnagyobb részvétel az ingatlan és építőipar területén jelentkezik. Az építési vállalatok, az ingatlanközvetítés és az ingatlanüzlet kategóriákat igen jelentős mértékben preferálják a bűnszervezetek. Amellett, hogy befektetéseknek is kiváló a szektor teret ad újabb bűncselekmények elkövetésére, mint pl. az áfa csalás, banki csalás, magánszemélyek sérelmére elkövetett csalás.

Jogi háttér

Az eddig tárgyalt néhány szociálpszichológiai összetevőből szociológiai változóból, kriminalisztikai-kriminológia törvényszerűséből is látszik mennyire összetett és bonyolult folyamatok hatására alakult ki és működik a szervezett bűnözés. A büntetőjog feladata, hogy az egyes emberi magatartásokat a társadalomra veszélyessége szerint megítélje. A jogalkotó feladata az is, hogy a bűnös magatartást definiálja, ezáltal megalkotva a jogszabály szövegét.

A bűnszervezet jogi szabályozását a Btk 137.§ /8/ bekezdése állapítja meg.

„Három vagy annál több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése”

Önmagában a törvényi szöveg nem ad teljes és egzakt meghatározást a szervezett bűnözésről, mint bűnös emberi magatartásról. E fogalombeli és értelmezési hiányosság számos esetben

jelenik meg bírósági tárgyalótermekben, leginkább a védelem javát szolgálva. Az Európai Unió szakértői csoportja (PC-S-CO) 11 pontból álló kritériumrendszert dolgozott ki, mely kötelező és esetleges szempontok meglétéhez kötötte a szervezett bűnözés megállapíthatóságát. (EUROPOL)

Kötelező elemek

- 1./ Három vagy több személy együttműködése
- 2./ Hosszú távú vagy meghatározatlan időre szóló együttműködés
- 3./ Súlyos bűncselekmények gyanúja vagy ezek elkövetése
- 4./ Anyagi haszonszerzés és/vagy hatalmi pozícióba kerülési cél

Esetleges kritériumok

- 1./ Minden egyes résztvevőnek meghatározott feladata vagy szerepe van
- 2./ Valamely belső fegyelmi vagy ellenőrzési forma használata
- 3./ Megfélemlítés céljából erőszak, vagy egyéb eszközök alkalmazása
- 4./ Befolyás kiterjesztése a politikusokra, médiára, közigazgatásra, rendészeti szervekre, az igazságszolgáltatásra, illetve a gazdasági élet szereplőire, korrupció, vagy bármely más módszer alkalmazásával
- 5./ Kereskedelmi vagy üzleti struktúrák felhasználása
- 6./ Részvétel pénzmosásban
- 7./ Nemzetközi szinten működés

A bűnszervezet meghatározásához az Unio ajánlása szerint a négy kötelező kritérium mellett további két esetleges kritérium jelenléte is szükséges. A felsorolt jellemzők szem előtt tartásával sokkal hatékonyabban és pontosabban azonosíthatóak az egyes bűnszervezetek, bár, mint a nevében is szereplő „ajánlás” szó miatt a magyar jogalkalmazókra nem hat kötelező érvénnyel.

Összefoglalás

Az előző oldalakon igyekeztem feltárni azokat a bűnözésen belüli, valamint külső környezeti tényezőket, melyek hatására Magyarországon megjelent, kifejlődött és helyzetét stabilizálta a szervezett bűnözés. Néhány évtized elegendő volt ahhoz, hogy a bűnszövetségben működő betörő bandából vállalati struktúrát mintázó 100 milliós bevételt realizáló bűnszervezet váljék.

Bármely szervezetségi fokú bűnöző csoportról beszélünk, biztosak lehetünk abban, hogy léteével veszélyezteti a polgárok fizikai, anyagi és egzisztenciális biztonságát. Komoly rést üt az igazságszolgáltatáshoz és állami irányításhoz fűződő közbizalom terén. Nem kerülhetjük meg a kérdést, miért jött létre egyáltalán a szervezett bűnözés. Számos, a bűnözés okait kutató elmélet született az elmúlt század során. A szerzők az egyes tudományágakban való jártasságuktól függően biológiai, pszichológiai, szociológiai alapon kutatták a bűncselekmény elkövetésének okait, a bűnözővé válás lélektani folyamatait. Igazából egyetlen tudományág, illetve elmélet sem tudott teljes körű, kizárólagos magyarázatot adni a bűnözésre, mint jelenségre, de valamennyi eltérő alapú elmélet segítette, hogy észrevegyük a bűnözés egy olyan társadalmi tömegjelenség, mely indikátorként működik, attól függően, hogy az adott társadalom működése mennyire harmonikus. Diszfunkciók, alrendszerek közötti feszültség, igazságtalan elosztási rendszerek alkalmazásával a bűnözés volumene növekedésnek indul. Törvényszerűen következik e folyamatból, hogy a társadalom fejlődésével a bűnelkövetési technikák is együtt fejlődnek, ezzel létrehozva a szervezett bűnözést.

A dolgozat első két mondata úgy hangzott, hogy „A XX. század egyik legnagyobb kriminológiai, kriminalisztikai kihívása volt a szervezett bűnözés megjelenése és térhódítása. Nincs ez másként a XXI. században sem, sőt!”

Ezen állításomat továbbra is fenntartom.

Felhasznált irodalom

Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévai Miklós: (1996.) Kriminológiai ismeretek bűnözés bűnözéskontroll

Corvina Kiadó Budapest

Gönczöl Katalin: A bűnözés társadalmi reprodukciója Magyarországon a kilencvenes években

Gönczöl Katalin - Kerezsi Klára - Korinek László - Lévai Miklós: (2006.) Kriminológia-szakkriminológia

Korinek László: XX. század kriminológiai elméletei

Csepeli György: (1997.) Szociálpszichológia

Osiris

Durckheim É.: (1978.) A társadalmi tények magyarázatához

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest

Merton R. K.: (1980.) Társadalomelmélet és társadalmi struktúra

Gondolat Kiadó Budapest

Dobák Miklós: (2006.) Szervezeti formák és vezetés

Akadémia Kiadó

F. Adler - G.Mueller – W. Laufer: (2005.) Kriminológia

Osiris

Valluch Tibor: (2001.) Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében

Osiris

EUROPOL-OCTA (Organised Crime Threat Assessment) - ORFK 27-30/31/2009. tük
jelentés a szervezett bűnözés magyarországi helyzetéről

ORFK 27-30/47-22/2010. tük a szervezett bűnözés magyarországi helyzete a rendőrség
bűnügyi szerveinek 2009. évi adatai alapján

ORFK 27-160/18/2011. tük. A szervezett bűnözés magyarországi helyzete a rendőrség
bűnügyi szerveinek 2010. évi adatai alapján

Robotzsaru-NEO Integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer

EGPR adattár (Egységes gépi prioláló rendszer)

<http://complex.police.hu/cr/sf/startfrnp.html> 2011. október 20-i állapot Complex Kiadó Kft
Budapest

28/1981. (IX.9.) MT rendelet

1989. évi XIII. törvény

**Barna Orsolya r. főörzsőrmester: A szervezett bűnözés oksági összefüggéseinek
bemutatása egy esettanulmányon keresztül**

1. *A szervezett bűnözés, mint kriminológiai jelenség Magyarországon*

A sajtóban egyre gyakrabban hallani olyan bűnügyi tudósításokat, melyek azt sejtetik, hogy az esetek háttérében a szervezett bűnözés húzódik meg. Ez a bűnözésfajta egyike azoknak, amelyek napjainkban leginkább fenyegetik a mindennapi élet biztonságát, a társadalmat, a gazdaságot és a demokráciát. E sajátos csoportosulás tagjai a bűncselekményeket hivatásszerűen követik el. Az elkövető személyek az eredményesség érdekében az állami közhatalomba igyekeznek beékelni magukat, mi több, az erőszak alkalmazásától sem riadnak vissza. A kriminológia feladata a szervezett bűnözés vonatkozásában, annak mindre kiterjedő tanulmányozása. Az elemzésekből levont következtetések segíthetnek ugyanis, e súlyos bűnözési forma megelőzésében, az ellene folyó küzdelem eredményességében.

1.1. *A szervezett bűnözés fogalmának problematikája*

A jelenség meghatározására számos kísérlet történt hazai és nemzetközi szinten egyaránt – mely megfogalmazások egytől egyig helytállóak –, azonban egy mindenki által elfogadott általános definíció idáig még nem született. Véleményem szerint ennek oka a bűnözési forma specialitása, sokrétűsége. Speciális, mert állandóan változik. Könnyű szerrel simul az aktuális társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedéshez. Sokrétű, mert számtalan bűncselekmény típus kerül ilyen formában elkövetésre. Emellett rugalmas, hiszen folyamatosan alkalmazkodik a rohanó világ technológiai újításaihoz. Dános Valér – aki elsőként foglalkozott jelen témával hazánkban – a szervezett bűnözés fogalmát a következőképpen határozta meg: „*A szervezett bűnözés egy adott társadalom összébűnözésének sajátos alstruktúrája, amelyet azoknak a hivatásos bűnözőknek a bűncselekményei képeznek, akik valamely bűnöző társulás tagjaként (vezetőjeként) tervszerűen, tagolt munkamegosztás és magas fokú konspiráció mellett valósítják meg bűncselekményeiket.*”³⁰ Tagadhatatlan az is, miszerint a szervezett bűnözés az országhatárokat átlépi. A szervezett bűnözők, az államok Schengen-taggá³¹ válásától kezdve boldogan használják ki a csökkentett ellenőrzések, a szabad mozgás adta lehetőségeket. A probléma nemzetközivé válását igazolja az is, hogy a

³⁰ Dános Valér: Kriminológiai ismeretek Bűnözés Bűnözéskontroll, Corvina 1999. 214. o.

³¹ A schengeni övezetbe hazánk 2007. év decemberében csatlakozott.

szervezett bűnözéssel kapcsolatos hazai törvényhozásban a jogalkotó az Európai Unió³² és az ENSZ³³ által adott fogalmak tartalmi elemeit követi.

1.2. A szervezett bűnözés kialakulása

A kezdetek a 70-es évekre nyúlnak vissza. A szervezett bűnözés megnyilvánulása ebben az időszakban vagyon elleni bűncselekményekben realizálódott. Ezen belül is legtipikusabbnak, a sorozatos lakásbetörések mondhatóak. A betörésekre szakosodott bandák az ország területét egymás között érdekeltségük alapján osztották fel. A rendszerváltás ezt követően magával hozta a gazdasági-társadalmi átalakulást, megteremtődtek a magántulajdonon alapuló vállalkozás lehetőségei is. Új bűnözési formaként jelent meg például a védelmi pénzek szedése. Emellett, az úgynevezett „olaj-bűncselekmények” kapcsán például jogellenes gazdagodásra nyílt lehetőség a háztartási fűtőolajra megállapított adókedvezményekkel történő visszaélésekkel. Hazánk földrajzi fekvése is hozzájárult ahhoz, hogy a határok megnyitásával a külföldi szervezett csoportok is megjelenjenek. Következésképp Magyarország a korábbi tranzit minőségéből cél országgá lépett elő. A szervezett bűnözés olyan súlyosabb formái jelentek meg, mint például az illegális kábítószer-kereskedelem, gépjárműbűnözés,³⁴ embercsempészet, pénzhamisítás vagy az illegális fegyverkereskedelem.

1.3. A szervezett bűnözés ismérvei

A Dános Valér által megfogalmazott alábbi támpontok segítséget nyújthatnak a szervezett bűnözés értelmezéséhez: az adott társadalom össz-bűnözésének része, a társulások bűnözése, a foglalkozásként üzemelő, hivatásos bűnözés, a vagyonszerző bűnözés, az egzisztenciateremtő hatású bűnözés, tagolt munkamegosztáson alapuló, magas fokú külső és belső konspiráció

³² Európai Unió Tanácsának együttes fellépésében (1998. december 21.) közölt meghatározás: A bűnszervezet olyan strukturált szervezetet jelent, amelyet adott időszakra kettőnél több személy összehangoltan hoz létre olyan bűncselekmények elkövetése céljából, amelyeket a törvény legalább négy évig tartó szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel, illetve ennél súlyosabb büntetéssel sújt, akár a bűncselekmény elkövetése maga a fő cél, akár ez az anyagi haszonszerzés és – adott esetben – az állami hatóságok törvényellenes befolyásolásának eszköze.

³³ ENSZ által 2000. december 14-én elfogadott definíció szerint a szervezett bűnözői csoport: bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve.

³⁴ Gépjármű lopás és a lopott járművek külföldre csempészése.

mellett megvalósuló bűnözés, valamint legális vállalkozásokba, esetenként a közhatalomba behatoló bűnözés.³⁵

A társulások bűnözés középpontjában a bűnöző csoport sajátos kapcsolatrendszerének kérdése áll. A tagok beválogatása történhet etnikai, családi alapon, valamint egyre elterjedtebb az elkövető kriminális előélete alapján való kiválasztás is. A szervezetbe való beavatásnál elsődleges szempont lehet például az egyes feladatokra való alkalmasság, vagy a készség a személyes szolidaritásra. Az így meghatározott, kiválasztott személyekből a funkcionálisan szervezett csoport tagjai vesznek részt a bűncselekmények tervezésében, előkészítésében, végrehajtásában, nyereség tisztára mosásában stb.

Egy átlagos személy annak érdekében, hogy az önmaga, valamint családja szükségleteit teljes körűen képes legyen kielégíteni, élete során egyrészt képzi magát, másrészt pedig az általa választott hivatásában igyekszik a képzeletbeli ranglétrán egyre fentebb kapaszkodni. Vannak olyan antiszociális személyek, akik e mintának ugyan eleget kívánnak tenni, csak éppen hivatásuknak nem a társadalom elfogadott tevékenységeit választják, hanem a bűnözést űzik. Ezek a személyek, a mindennapi igényüket bűncselekmények elkövetéséből kívánják finanszírozni. A bűnszervezet folyamatos, rendszeres működése olyan bűnözési forma, mely tökéletes talajul szolgál arra, hogy a tagok a bűncselekmények elkövetését hivatásszerűen művelhessék.

A szervezett bűnözésnek - motiváltsága tekintetében – ki kell emelni a gazdasági szerepét, mely az állandó haszonszerzésben nyilvánul meg. Vagyis az elkövető személyek az általuk elkövetett deliktumot nem konfliktuskezelés végett követik el, hanem ezek a tevékenységek jellegzetesen vagyoni haszonszerzés céljából elkövetett eszközcselekmények.

A bűnszervezetben való működés sokáig csupán megélhetésül szolgált a hátrányos társadalmi helyzetben lévő rétegek számára. A szervezett bűnözés térhódításával a megélhetést felváltotta az egzisztenciateremtő hatású bűnözés. Következésképp a bűnözői életprogram nem csak a napról napra élést biztosítja, hanem ezen túlmenően megengedi a magasabb életszínvonalat is. A piszkos vagyon felhalmozása, ezzel maga után vonja a bűnszervezet legális gazdasági életbe történő beavatkozását a pénzmosás elvégzése érdekében.

A szervezett bűnözés során a tagokra kiosztott egyes tevékenységek jól elhatárolhatóak egymástól. Az egyes bűncselekmények mozzanatait a legapróbb részletekig eltervezésre kerülnek. Egyes személyek csak a bűncselekmény helyszínének az előkészítésével foglalkoznak, míg mások feladata az elkövetéshez szükséges eszközök beszerzése. Sok esetben, a végrehajtó személyeknek csupán az akció egy-egy szegmensét kell elvégezniük. A

³⁵ Dános Valér: i.m.: 214.o.

bűncselekmény biztosítása végett gyakran figyelő személyek működnek közre, akik jó előre előkészítik szükség esetére is az egyes menekülési útvonalakat. Mindez segíti egyik oldalról, hogy a feladatokat professzionálisan végezzék el a tagok, másik oldalról pedig a feladatmegosztás ténye megnehezíti a bizonyítást is a büntetőeljárás során.³⁶ Megjegyzem, hogy mára, a meghatározott pozíciók már többnyire nincsenek személyhez kötve.

Ahogy már utaltam rá az egzisztenciateremtő hatású bűnözés kapcsán, a szervezeten elkövetett deliktumok következtében keletkezett nyereség tisztára mosása a gazdaságba való kapcsolódással realizálódhat. A cél, a bűnös pénzzel történő gazdasági jelentőségű profit megszerzése. Az ilyen tevékenységből származó pénz leküzdhetetlen konkurenciát okoz az adózott profit és gazdaság számára.³⁷ A legális gazdaságban szerzett befolyás kiterjesztése pedig megkívánja annak igényét, hogy eme bűnözési forma kemény magja beszivárogon a közhatalmi életbe.

1.4. A szervezett bűnözés szintjei

A bűnszervezet törvényi tényállását a különböző szinteken tevékenykedő elkövetők egyaránt kimerítik. Lényeges különbség, az általuk kifejtett cselekmények társadalomra veszélyessége körében tűnik fel. Az adott szintek differenciáltságát adja az is, hogy milyen módon alakul az egyes csoportok szerveződése, a rendszer időbeli és térbeli kiterjedése, a bűncselekmények mozzanatainak felosztása, a cselekmények útján szerzett vagyon tisztára mosása és a közhatalommal való összefonódás. Ennek alapján a szakirodalomban három szint került elkülönítésre.

1.4.1. Alsó szint

A bűnözői csoport laza szerkezetű, mely szerveződését tekintve horizontálisnak mondható. A tagok összetétele változik, azaz ha valaki kiesik a rendszerből, annak szerepe pótolható. Ezekkel a pozícióváltásokkal válik biztosítottá a szervezet folyamatos lendületben tartása. A csoport konspirált, melynek működésére az egyes tagok közötti feladatmegosztás a jellemző. A legális gazdasággal, valamint a közhatalommal történő összefonódás ezen a szinten még nem mutatható ki.

³⁶ A bűncselekményekben közreműködők gyakorta nem is ismerik egymást, ugyanígy a vezetőt, megbízót sem. Ezáltal az esélyt nem adva annak, hogy egy-egy gyanúsított kihallgatás alkalmával terhelő vallomást tegyenek a másokra.

³⁷ Korinek László: Kriminológia II. kötet, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Budapest 2010. 357. o.

1.4.2. Középső szint

A struktúra itt horizontális szerveződést mutat. A középső szinten elhelyezkedő tagok személye már állandósulni látszik, a csoport többségét visszaeső bűnözők töltik ki. A bűnelkövetők a szervezet alapjául szolgáló tevékenységeiket hivatásszerűen űzik, a megélhetésüket az ebből származó jövedelem biztosítja. Az összetétel területi, időbeli kiterjedése elhanyagolható, tartósnak nem mondható.

1.4.3. Felső szint

A legfelső szinteken elhelyezkedő kemény mag tagjai konstans személyek. A csoport rendszere egyaránt szerveződik horizontálisan és vertikálisan is. Ennél a típusnál kerül előtérbe a szervezetnek a közhatalommal való kapcsolatfelvétele, a gazdaságba történő behatolása, ezzel nehezítve a szervezett bűnözés elleni fellépést, biztosítva az eltervezett bűncselekmények sikeres végrehajtását.

1.5. A szervezett bűnözés létét generáló tényezők

Az egyik legsúlyosabb bűnelkövetési forma kialakulását, folyamatosságát, dinamikus működésének fejlődését különböző belső és külső okok segítik elő. A belső faktorok tekintetében mindenekelőtt az adott ország halmozottan hátrányos gazdasági, társadalmi helyzetben lévő csoportjainak kitörési vágya vezetett a szervezett bűnözés kialakulásához. A sorozatos, súlyos bűncselekmények elkövetése árán bekövetkező gyors gazdagodás megvalósulását segítette elő hazánkban, a demokratikus állami berendezkedésre és piacgazdaságra történő átállás időszaka. Ez a periódus remek alkalmat nyújtott az állami és pártapparátus bizonyos részének arra, hogy kihasználva a privatizáció szabályozatlanságát, visszaéléseket kövessenek el. Az ekkor jellemző instabilitás, joghézagokkal teli szabályozás, mind táptalajai voltak a szervezett bűnözésnek. Külső destabilizációs tényezők körében kell megemlíteni a gazdasági válságot, a természeti katasztrófákat, valamint a nemzeti, etnikai feszültségeket. A globalizáció fogalomkörében, a szervezett bűnözést elősegítő elemek között szerepel a világméretű migráció, melynek következtében harmadik ország állampolgárai tömegesen jelennek meg főként a fejlettebb országokban. Ebben a körben válnak a migránsok a szervezett bűnözés célcsoportjává. A határokon történő ellenőrzés megszűnése, pedig lehetővé teszi az egyes bűnözői csoportok, illegális áruk országok közötti szabad mozgását. A

szervezett bűnözés flexibilisségét segíti a közlekedés fejlődése, mely ágazatainak – szárazföldi, vasúti, vízi, légi – mindegyikét kihasználva, a csempészett áruk könnyedén jutnak el a célzott helyszínekre. A bűnözői csoportok gyakorta fuvarozó vállalatokat működtetnek, mely egyrésztől lehetőség ad a pénzmosás megvalósításában, másrésztől pedig csökkenti a tranzit közbeni lelepleződés veszélyét. A magasan fejlett technológia egyrészt új bűncselekményeket generál, másrészt pedig könnyíti a hagyományos bűncselekmények elkövetését. Az egyes gazdasági bűncselekmények elkövetése napjainkra már el sem képzelhető Internet használata nélkül. Az Internet mellett ki kell még emelni a kommunikációs technológiát, hiszen a szervezett bűnözés mindinkább igényli a gyors és veszélytelen kapcsolatfelvételt.³⁸ Az offshore cégek megjelenése ugyancsak a bűncselekmények elkövetéséből származó illegális jövedelmek befektetését segíti. Megjegyzem, hogy az offshore cégekkel szembeni fellépés problémája rendkívül összetett, figyelemmel arra, hogy ezekben az esetekben többnyire nemzetközi együttműködés szükségeltetik. A szervezett bűnözés gördülékenysége a mai napig biztosítja az okmányhamisítás és személyiség csalás. A bűnözésben részt vevő személyek, ugyanis ez által képesek megtartani anonimitásukat. Számítalan módja van annak, hogy az elkövető azonossága fedve maradjon. Történhet személyazonosításra alkalmas okmány eltulajdonításával, hamisításával, vagy valótlan adatokat tartalmazó hamis dokumentum kiállításával.

1.6. A módszerek egyéb jellemzői

A szervezett bűnözés működése során a mai napig kiemelkedő jelentősége van az egyes deliktumok legapróbb részleteinek kidolgozásának. A cselekmények elkövetéséhez, véghezviteléhez a bűnszervezet tagjai a legmesszebb menőig ragaszkodnak. Ennek érdekében nem riadnak vissza akár fenyegetés, akár pedig erőszak alkalmazásától sem. Amennyiben a személyek cselekménye a bűnüldöző hatóságok tudomására jut, és ellenük büntetőeljárás kerül megindításra, úgy mindegyikük aláveti magát a „hallgatás törvényének”.

1.7. A szervezett bűnözés jelenléte hazánkban a XXI. században

A szervezett bűnözés bűnözésföldrajzi szempontból történő vizsgálata több szempontból is jelentős nehézségekbe ütközik. Egyrészt, meghatározott bűnszervezetben elkövetett

³⁸ Az egyes technikai eszközökön végzett titkos információgyűjtés következtében történő lebukás elkerülésére, a bűnszervezet tagjai között a mai napig egyik legjellemzőbb kontaktus a személyes információcsere.

bűncselekmények természete miatt számtalan kriminálstatisztikai adat nem kerül nyilvánosságra. Másrészt pedig, a bűnszervezetben elkövetett deliktumok olyan összetettséggel, horderővel rendelkeznek, hogy több évnek kell eltelnie ahhoz, hogy egy adott ügy nyomozati szakból ügyészi, végül pedig bírói szakba jusson. Számomra az Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai Adatszolgáltatás Rendszere állt rendelkezésül a témával kapcsolatos adatok megismerésére. Az előbb sorolt okok alapján értékelhető adatokat 2008 évvel bezárólag állt módomban megtekinteni. Az eltelt évek elemzését a bűnszervezetben elkövetett deliktumok és az embercsempészés bűncselekménye vonatkozásában végeztem el. A Magyarországon elkövetett összes regisztrált bűncselekmény – *1. számú táblázat* – tekintetében a vizsgált időszakban a tetőződés 2005 évben (436.522) volt tapasztalható. Az évről-évre egymást megközelítő értékek 2005-től kezdve csökkenő tendenciát mutatnak, a 2008 év pedig a legkevesebb elkövetett bűncselekményt (408.407) produkálta. Az összes elkövetett bűncselekmény területi eloszlását tekintve fővárosunk mellett B.-A.-Z., SZ.-SZ.-B., Hajdú-Bihar, Csongrád, Baranya és Fejér megyékben mutatható ki magasabb eredmény. Figyelemre méltó Nógrád Megye eredménye, ahol is 2008 évben összesen, csupán 6.944 bűncselekmény került regisztrálásra. Az évek során jelentkező mennyiségek nagyjából egyező értékeket mutatnak, mely a stabilizáció jegyeit engedi tükrözni. A bűncselekmények struktúrája, emellett hasonlóságot mutat a nyugat-európai országok bűnözésének főbb mutatóival. A *2. számú táblázatban* a szervezetten elkövetett deliktumok kerülnek górcső alá. Az abszolút értékek dinamikája a vizsgált intervallum közepére csúcsosodik (2004: 3.109, 2005:2.229), a 2008 év mutatója (682) pedig megközelíti a 2003 évét (594), amikor is a legkevésbé került szervezetten elkövetésre deliktum. Budapest rendkívül szignifikáns a szervezett bűnözés megvalósulását tekintve, hiszen központi jellegéből adódóan a cél- és tranzitváros szerepét egyaránt betölti. A bűnszervezetben elkövetett deliktumok a fővárosban, átlagban felét vagy több mint felét teszik ki az adott év szervezetten megvalósított cselekményeinek (2004: 3109-1793, 2005: 2229-1111, 2008: 682-452). A táblázatot megtekintve látható, hogy kimagaslik még SZ.-SZ.-B., Csongrád, Győr-Moson-Sopron, B.-A.-Z., Bács-Kiskun megyék értékei, ami valószínűsíthetően a határral kapcsolatos szervezett deliktumok elkövetésének köszönhető. Az embercsempész bűncselekményének mutatói láthatóak a *3. számú táblázatban*. Az ENYÜBS rendszerében nem állt módomban a meghatározott deliktumra vonatkozó értékeket tovább szűkíteni a bűnszervezetben való elkövetésre. Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közelet tisztasága elleni bűncselekmények az össz-bűnözésnek viszonylag kis százalékát teszik ki. E fejezet esetszámainak a zömét a rendészeti bűncselekmények adják, amelyekből kiemelkedik

az embercsempészség deliktuma. Jelen cselekménynél elsősorban azon megyék kerülnek az élre, melyek földrajzi fekvésük által érintettek valamely határszakasszal. Országos szinten Győr-Moson-Sopron, SZ.-SZ.-B. és Vas Megye értékei tűnnek ki. Hangsúlyozandó, hogy 2003 évtől kezdve 2008 évig jelentős esetszám csökkenés következett be (2003:1.481, 2006:525, 2008:-186).

A dolgozatomban ezt követő részében egy bűnszervezetben elkövetett embercsempészet büntetési esetét kívánom feldolgozni. Az embercsempészség tényállása a kódex XV. fejezetének II. címe – A rendészeti bűncselekmények – alatt nyert megfogalmazást.

2. *Bűnszervezetben elkövetett embercsempészség büntetési – esetleírás*

Az ügyben 20 fő állt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság Katonai Tanácsa elé vádlotti minőségben. A vádlottak közül 4 fő a bűncselekmények elkövetésekor a Határőrség hivatásos állományú tagja volt, 5 fő a Rendőrség hivatásos állományú tagja volt, a további 11 fő pedig polgári egyén. Az eljárás alapjául szolgáló első bűncselekmény elkövetésének ideje 2001. év szeptembere. Az ügyben jogerős ítélet a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa előtt született 2009. évben.

2.1. *Tényállás I.*³⁹

Az ügy I. r. vádlottja – polgári egyén – telefonon keresztül kapcsolatot tartott egy ukrán – ismeretlen – embercsempésszel. Az egyeztetés azért vált szükségessé, mivel az I. r. vádlott anyagi haszonszerzés végett, külföldi állampolgárokat az ukrán-magyar államhatáron többi személy segítségével átvetetni készült, melyet követően őket egy gépjárművel Magyarország mélységébe kívánta szállíttatni.

A cselekmény eredményessége érdekében az I. r. vádlott az elkövetés napján 11.06 órakor távbeszélőn felvette a kapcsolatot az aznap éjszaka szolgálatban lévő XIX. r. – határőr – vádlottal. Ekkor közölte vele, hogy a 85-ös határjelnél külföldi személyeket meg nem engedett módon éjjel körüli időben át kíván juttatni Magyarországra. Az I. r. vádlott telefonon kinyilatkozta még, miszerint a bűncselekményt a XIX. r. vádlott szolgálati helye mellett kívánja elkövetni, a határőr járőrök bevonása nélkül. Az I. r. vádlott a szállítási útvonal tervezése során a szóban forgó napon 16.26 órakor felvette telefonon a kapcsolatot a XIII. r. polgári egyén vádlottal, mikor is közölte vele, hogy a migránsokat nagyobb járművekbe kell ültetni Baktalórántháza térségében. A cselekmény napján 17.40 órakor a II. r. – határőr –

³⁹ Az embercsempészek útvonalának szemléltetését a melléklet 1. számú ábrája tartalmazza.

vádlt telefonon egyeztetett az I. r. vádlottal. A II. r. vádlott kinyilatkozta, miszerint a megelőző nap esti óráiban megtekintette és kiválasztotta azt a helyszínt, ahol a migránsok átvétele és szállítása a legoptimálisabb. Ezt követően az I. r. vádlott telefonon értekezett a XIX. r. vádlottal és kérte, hogy a rendőrségi frekvencia vételére is alkalmas rádiót vigye el lakására. Megállapodtak abban, hogy amennyiben a XIX. r. vádlott szolgálata során bármilyen akadályt észlel, úgy azt jelzi az I. r. vádlottnak. Az I. r. vádlott ezt követően a XVII. r. vádlottat – rendőr – hívta fel, mikor is érdeklődött a külföldiek elszállítási útvonalának biztonságáról és a szolgálatban lévő XII. r. vádlott – rendőr – megbízhatóságáról. Az I. r. vádlott 20.08 órakor telefonon beszélt az ukrán embercsempésszel, akinek előadta, miszerint az előkészületek rendben befejeződtek. Az I. r. vádlottal ezután közölte a II. r. vádlott, hogy a csoport átvételét, elszállítását végre lehet hajtani. A II. r. vádlott ekkor információt szolgáltatott még a járőrözés adatairól és a határőrök elhelyezkedéséről. Ezt követően 23.30 óra és 00.30 óra közötti időben ismeretlen ukrán személyek Uszka belterületen a 85-ös határjelnél átadtak 35 felnőtt és 9 gyerekkorú személyből álló ismeretlen állampolgárságú külföldi csoportot a III. r. és IV. r. polgári egyén vádlottaknak. Az átvétel megtörténtéről és az indulásról a IV. r. vádlott 00.38 órakor telefonon értesítette az I. r. vádlottat. A csoport kísérése Batár patak irányából Magos liget felé történt, közben pihenő tartására is sor került. A sétáltatással egy időben az I. r. vádlott telefonon hívta és irányította a III. és IV. r. vádlottakon kívül a szállítás résztvevőit, az V., VI., és VII. r. polgári egyén vádlottakat is. A szállításban a VI. r. vádlott feladata a felvezető VW Golf típusú gépjármű vezetése. A szállítási csoportnál jelen volt még két ismeretlen személy is. Az elkövetés éjszakáján a határőrség állományából két járőrpár (VIII. és IX. r. vádlott egy VW Vento szolgálati gépjárművel, valamint X. és XI. r. vádlott egy VW Golf szolgálati gépjárművel) látott el szolgálatot. A határőr járőrök szolgálati helye a Sonkádi Túr és Tunyogmatolcsi Szamos híd közötti szakasz volt. A X. és XI. r. vádlott felállítási helyeként 01.00 órától a Fehérgyarmati szeméttelp, míg a VIII. és IX. r. vádlottak vonatkozásában a 491-es Fő út Tunyogmatolcsi Szamos hídjá került meghatározásra. A X., XI. r. vádlottak feladata okmányellenőrzés volt, a VIII. és IX. r. vádlottak számára az volt előírva, hogy a megállást nem teljesítő járműveket kövessék. A VIII. r. vádlott telefonon keresztül 00.52 órakor felvette a kapcsolatot az I. r. vádlottal, melynek során az I. r. vádlott tájékoztatta őt a csoport haladásáról. A VIII. r. vádlott ekkor közölte az I. r. vádlottal, hogy mennek a hídra. Az I. r. vádlott emellett telefonos kapcsolatban állt a III. és IV. r. vádlottakkal – sétáltatók –, illetve a XIII. r. vádlottal is, akivel ekkor szervezte a migránsok másik járműbe való átültetését és továbbszállítását. Ennek kiszámíthatósága végett az V. r. vádlott közölte a csoport

tartózkodási helyét, valamint a másik gépjárműbe történő átszállás helyszínére való érkezés időpontját. Az I. r. vádlott 03.01 órakor felhívta a VIII. r. vádlottat, akivel közölte, hogy a szállítók még nem indultak el az államhatár irányába. A VIII. r. vádlott kinyilatkozta, hogy a X. és XI. r. vádlott járőrpárosa nem fog gondot okozni. A határsértésekről az illetékes kirendeltség ügyeletes tudomást szerzett, aki további intézkedés végett jelentést tett a főügyeletesnek és a II. r. vádlottnak is. A II. r. vádlott utasította az ügyeleteset, hogy a X., XI. és VIII., IX. r. vádlottak alkotta járőrpárokat küldje a Sonkádi Túr Hídhöz. Közben az I. r. vádlott telefonon közölte a sétáltatókkal, hogy haladjanak gyorsabban. A 03.27 órai beszélgetés alkalmával a VIII. r. vádlott közölte az I. r. vádlottal, hogy tartanak a Sonkádi hídhöz, ahol is ő, valamint X. r. vádlott ki fog állni ellenőrzésre. Ekkor az I. r. vádlott kérte a VIII. r. vádlottat, hogy a járműveket engedjék a határ közelébe. Ennek érdekében az I. r. és a VIII. r. vádlott abban állapodtak meg, hogy a szállítók a szolgálati járműveket megelőzik. Ezt követően I. r. vádlott közölte a szállítókkal, hogy az útvonal akadálymentes. A VIII. r. és IX. r. vádlott engedték, hogy a szállítók az államhatár közelébe jussanak. Közben a III. és IV. r. vádlott Tiszabecs és Sonkád között elérte a 491-es számú Fő utat, majd megérkezett három darab Mercedes típusú jármű is. Az I. r. vádlott 03.44 órai telefonhívása alkalmával tájékoztatta a II. r. vádlottat, hogy a szolgálati gépjárművek megelőzésre kerültek, valamint azt is közölte, hogy az elszállítás megkezdődött. Közben a járőrök megérkeztek a Sonkádi Túr Hídhöz. A helyszínen a XI. r. vádlott „Megállj!” jelzést adott a Tiszabecs irányából érkező járműoszlopnak. A Mercedeseket az V. r., a VII. r. vádlott és egy ismeretlen személy vezette, akik a jelzésnek eleget nem téve, nagy sebességgel továbbhajtottak. A járőrök gépjárműveikkel követték a szállítókat. A VIII. r. vádlott és az I. r. vádlott telefonon ekkor is tartotta a kapcsolatot, majd a VIII. r. vádlott az ügyeletesnek és a főügyeletesnek, üldözés látszatát keltő jelentést tett. A szállító járművek Fehérgyarmat irányába közlekedtek, ahol éjszakai szolgálatban volt XII. r. – rendőr – vádlott. A XII. r. vádlott biztosította az I. r. vádlottat arról, hogy a járművek akadálytalanul át tudnak haladni a városon. Ennek érdekében a XII. r. vádlott a kapitányság ügyeletére megtévesztő jelentést tett. A Mercedes típusú járművek Fehérgyarmatot elhagyva Mátészalka felé közlekedtek. Közben a határőrség főügyeletesének parancsára az ügyeletes a X. és XI. r. vádlottakat visszavezényelte, a követést a továbbiakban a VIII. és IX. r. vádlott folytatta. A követő járőrpár a Kántorjánosi útelágazáshoz érve azt a valótlan jelentést tette a főügyeletesnek, hogy a követett járműveket szem elől tévesztették. A Mercedes típusú szállító járművek Mátészalka után a 41-es Fő úton haladtak, majd Baktalórántháza és Kántorjánosi között a migránsokat kirakták, utaztatásukat ismeretlen embercsempészek folytatták tovább. A vádlottak cselekményeiket anyagi

haszonszerzés végett követték el, a pontos összeg megállapítása az eljárás során nem volt lehetséges.

2.2. *Tényállás II.*⁴⁰

2001. október közepén az Ukrán Köztársaság területén a Tivadarral szemközti oldalon 28 bangladesi állampolgár várakozott arra, hogy átvigyük őket Magyarországra. A csoport egy része Moszkvából, másik része pedig Indiából – Törökországon keresztül – érkezett a helyszínre. A migránsok 4.000 dollárt fizettek, úti céljuk pedig Nyugat-Európa országai voltak. 2001. év októberében az I. r. vádlott telefonon megbeszélte a VII. r. vádlottal, másnap pedig a III. r. vádlottal, hogy az esti órákban áthozzák a csoportot. Az I. r. vádlott közölte, hogy az áthozatalhoz szükséges előkészületeket már megtette. Az I. r. vádlott telefonon értesítette a XVIII. r. vádlottat arról, hogy egy csoport átjuttatására készül. A XVII. r. vádlottól az I. r. vádlott arról szerzett információt, hogy a Fehérgyarmati Rendőrkapitányságon ki van szolgálatban. Emellett a XVIII. r. vádlottal folytatott megbeszélés során arról kapott tájékoztatást, hogy a Mátészalka Rendőrkapitányság illetékességi területén a szállító járművek akadálytalanul fognak tovább jutni. Ismeretlen ukrán embercsempészek 23.00 óra körüli időben a Beregsurányi Határőrizeti Kirendeltség illetékességi területén a 148-as határjel térségében 28 bangladesi állampolgárt az államhatáron ismeretlen személyeknek átadtak, akik a csoportot az ország mélységi területének irányába terelték. A migránsokat az átlépéstől 2 km hosszan a Tisza töltésén vezették, majd 5-6 kilométeren keresztül mezőgazdasági területeken kísérték gyalogosan ismeretlen sétáltató személyek. Az I. r. vádlott 00.58 órakor telefonon keresztül felhívta a XVI. r. vádlottat, akit Fehérgyarmaton a Nábrádi elágazásnál figyelési feladatokra kért fel. Közölte a XVI. r. vádlottal, hogy figyelje a gyanús gépjárműveket. Pár perc elteltével a XVI. r. vádlott visszahívta telefonon az I. r. vádlottat, mely alkalommal az I. r. vádlott közölte vele, hogy a szállításban közreműködő két Mercedes típusú jármű és egy VW Golf típusú jármű el fog haladni az úton, mivel azokkal a migránsok felvételi helyére tartanak. Ezt követően 01.12 órakor a XVI. r. vádlott telefonon jelzett az I. r. vádlottnak, miszerint elhaladtak a szóban forgó járművek. A XVI. r. vádlott 01.29 órakor azzal hívta fel az I. r. vádlottat, hogy gyanús jármű mozgását észlelte. Közben az ismeretlen sétáltató személyek 01.00 óra és 01.20 óra közötti időben a csoportot a két Mercedes járműbe terelték. A szállításban részt vett a VI., VII. és XIV. r. vádlott. A Mercedes járművek egyikét a VII. r. vádlott vezette. A

⁴⁰ Az embercsempészek útvonalának szemléltetését a melléklet 1. számú ábrája tartalmazza.

gépjárművekkel Tivadar, Fehérgyarmat, Nábrád irányába közlekedtek. A szállító járművekkel Nábrád és Kérsején között megálltak, ahol a csoportot kiszállították. A csoportot a III. és XV. r. – polgári egyén – vádlott átvette, akiket a Szamos folyóhoz irányítottak. Itt az előbb említett elkövetők a személyeket gumicsónakkal többször fordulva a túlpartra szállították. A szállításban részt vevő vádlottak a gépjárművekkel visszaindultak Nábrád irányába. Ennek során szolgálatban lévő határőrök útjár alkalmazásával igazoltatni kívánták a VW Golf és Mercedes járművekben tartózkodó személyeket. A VW Golf vezetője továbbhajtott, a Mercedes járművekkel – miután több alkalommal összeütköztek – az elkövető személyek megálltak, majd azt hátrahagyva elmenekültek a helyszínről. A III. és XV. r. vádlottak a migránsokat egy kukoricásban Szamoskér felé vezették, ahol őket magukra hagyták. Ezt követően az átkeléshez használt eszközöket elrejtették és a helyszínről elmenekültek. A Mercedes járművek menekülő sofőrjei közül a VII. r. vádlottat a határőrök 02.20 órakor a Tunyogmatolcsi hídfő közelében elfogták. A Fehérgyarmat Rendőrkapitányságon a XVII. r. vádlott éjszakai szolgálatban volt, míg a Mátészalka Rendőrkapitányság állományában lévő XVIII. r. vádlott a szabadságát töltötte. Az I. r. vádlott tudomást szerzett az elfogásról, melyet követően 02.49 órakor XVII. r. vádlottat, majd 02.52 órakor a XVIII. r. vádlottat értesítette a bukás körülményeiről és kérte őket, hogy a továbbiakban informálják őt a történetekről. A XVII. r. vádlott 02.58, 06.01, 06.09 és 06.51 órakor tájékoztatta az I. r. vádlottat a bűncselekmény felderítéséről szóló adatokról. Biztosította az I. r. vádlottat, hogy az adatgyűjtéseket megnehezíti, a bizonyítékokat megsemmisíti. A XVIII. r. vádlott megállapodott az I. r. vádlottal abban, hogy segít neki az átcsempésztett személyeket szállító gépjárműveknek a Kraszna hídon át történő akadálytalan továbbjuttatására.

2.3. Tényállás III.

A XX. r. – rendőr – vádlott az embercsempésztést irányító polgári személlyel szoros kapcsolatot tartott, ismerte bűnözői életvitelét is. Az I. r. vádlott 2001. év október közepén 17.58 órakor felhívta őt telefonon. Ennek során a XX. r. vádlott ajánlatot tett arra, hogy kövessenek el embercsempésztést. Az elkövetésben meg is állapodtak, mégpedig anyagi haszonszerzés végett.

2.4. Tényállás IV.

A II. r. vádlott 2001. november és december hónapban több alkalommal is hívott egy ismeretlen személyt telefonon. A II. r. vádlott és az ismeretlen személy telefonon keresztül

megállapodtak abban, hogy anyagi haszonszerzés érdekében karácsonyig több csoportot csempésznek át. Az eredményesség végett a II. r. vádlott megtervezte a lehetséges helyszínek közül a legoptimálisabbat, figyelve a kérdéses határszakasz járőrözési rendszerére, valamint a hő kamerás gépjárművek mozgására. A II. r. vádlott az ismeretlen személyt arról is biztosította, hogy a bűncselekmény végrehajtásához szükséges, szolgálattal összefüggő adatokat megszerzi, és azokról őt tájékoztatja. A II. r. vádlott az ismeretlen személlyel napszakra vonatkozóan az időpontot is megtervezte, valamint azt is mérlegelték, hogy a csoport egy része akár elfogásra is kerülhet.

Megjegyzem, hogy a tanulmányozott ügy további két tényállásának alapját az képezi, miszerint a XVII. és XII. r. vádlottaknál – az elfogásukat követően – tartott házkutatás alkalmával náluk engedély nélkül tartott lőszerek kerültek feltalálásra. Mivel ezen utóbbi tényállások jelen ügghöz szorosan nem kapcsolódnak, így ezek részletes kifejtésétől eltekintettem.

3. *Az ügy kriminológiai aspektusából történő elemzése*

Az esetet tanulmányozva azonnal érzékelhetővé válik a társulások bűnözés megjelenése, a vádlottak egymáshoz való viszonya tekintetében. A 11 fő polgári egyén közül 7 fő személy büntetett előéletű. Ezen elkövetők priuszai közül is a I., IV., V. és XIII. r. vádlottaké érdemel említést, mivel embercsempészés büntett elkövetése miatt mindannyian töltöttek már le korábban szabadságelvonással járó büntetést. Emellett, a XIII. r. vádlott többszörös visszaeső és erőszakos jellegű cselekmények miatt is került már elítélésre. Az előbbi személyek közötti kapcsolatot nyilvánvalóan a kriminális előélet, valamint a büntető-végrehajtási intézetben töltött közös idők adják. A VII. r. vádlott munkahelye hivatásos gépjárművezető, ez szolgálhat annak is alapjául, hogy az első és második tényállásban ez a személy, a szállító pozíciójában működik közre. A polgári egyének beszivárgása a hivatásos állományú tagok közé, valamint a velük történő bűnös szövetkezés bekövetkezhetett egyrészt, az I. r. vádlott kiterjedt kapcsolatrendszerének köszönhetően. Az eljárás során megállapítást nyert, miszerint a VII. – polgári egyén – és VIII. r. – rendőr - vádlottak testvéri viszonyban állnak egymással. Ez lehetett még az a momentum, mely teret engedett annak, hogy a büntetett előéletű személyek a rendőrség hivatásos állományú tagjaival kapcsolatba, majd később bűnszervezetre lépjenek. Mindenesre megállapítható, hogy az adott bűnszervezet esetében a vezető, irányító céljává válik egy olyan kapcsolatrendszer kiépítése, mely összeköttetést eredményez a bűnüldöző szervekkel. Kétség kívüli az, hogy a hivatásos állomány tagjai

rendkívüli mértékben megkönnyítették, elősegítették az embercsempészek elkövetését. Kapcsolódási pont lehet még a vádlottak jelentős része esetében az azonos, környékbeli földrajzi hovatartozás. A fegyveres szervek tagjai vonatkozásában fontos megjegyezni, hogy a határőrök azonos szolgálati helyen, míg a rendőrök egymás melletti kapitányságokon látták el szolgálataikat.

A polgári egyén vádlottak szociális helyzetének vizsgálatából konstatáltam, miszerint az I., IV., XIII. és XV. r. vádlottak munkanélküli személyek. A XV. r. vádlott kivételével az imént felsorolt többi három elkövető esetében került az kifejtésre, hogy mindannyian kerültek már a hatóság előtt felelősségre vonásra a tényállás alapját képező deliktum elkövetése miatt. Figyelemmel ezen személyek előéletére, szociális helyzetére, az látszik beigazolódni, hogy a bűnözést, azon belül is magát az embercsempészt, mintegy hivatásukként művelik.

Az alábbiak alapján bebizonyosodik, hogy az elkövető személyek azért vettek részt a bűncselekmények elkövetésében, hogy anyagi haszonhoz jussnak, mi több, egzisztenciát teremtsenek önmaguk számára. A vádlottak anyagi helyzetének vizsgálata szolgáltatja azokat az információkat, miszerint a polgári egyének közül 4 fő személy vagyonnal egyáltalán nem rendelkezik, további 2 fő személy vagyonát pedig csupán, egy gépjármű tulajdonjoga képezi. A többi polgári egyén, valamint a hivatásos állományú tagok mindegyike rendelkezik gépjárművel, emellett pedig ingatlannal vagy annak meghatározott hányadában tulajdonrészrel. Az ügyben eljáró bíróság az ítéletében megállapította, hogy a vádlottak a cselekményüket anyagi haszonszerzés végett követték el. A bíróság ezen, kétség kívüli megállapítását a lehallgatások során keletkezett hanganyagok tartalmára alapította. Az I. r. vádlott és az ismeretlen ukrán embercsempész között folytatott beszélgetés alkalmával elhangzik, hogy *„ami rendben van, az megy.”* A mondat jelentése az egyeztetés szöveggörnyezetében egyértelműen arra enged következtetni, hogy amennyiben a kifizetés megtörténik, úgy a bűncselekmény elkövetésének nincs akadálya. Az I. r. vádlott telefonos beszélgetése alkalmával kinyilatkozza, hogy *„a bakti kékek le voltak fizetve.”* Megjegyzem, hogy a „bakti kékek” jelentése a baktalórántházi rendőröket szimbolizálja. Az I. és II. r. vádlottak telefonos kapcsolattartásuk alkalmával arról informálták egymást, hogy melyik határőr mennyi pénzt kapott: *„ventosok 250 ezret, a golfosok 100 ezret.”* Ezen felül az XVII. r. vádlott és I. r. vádlott beszélgetéséből is félreérthetetlen módon kerül szóba az anyagi motiváltság. A XVII. r. vádlott közli vele, hogy *„még semmi nem volt nekünk ebben a hónapban”,* erre reagálva az I. r. vádlott kinyilatkozza, hogy *„nálunk is gyengeség van, nincs pénz.”* A hármas számú tényállás alapjául szolgáló – I. és XX. r. vádlott között lezajlott – beszélgetés hanganyagából is az anyagi haszonszerzésre törekvés kétség kívülisége rajzolódik

ki. A XX. r. vádlott, ugyanis arra kéri a vonal másik végén lévőt, hogy *„próbáljanak meg az elkövetkező napokban valamit csinálni”*. Az I. r. vádlottól a beszélgetés során pedig az hangzik el, hogy *„ha kifizetnek, akkor tudok adni, ha nem, akkor bajságos.”* Ezen mozzanatok kellőképpen támasztják alá azt, miszerint a 20 fő vádlott, valamint az eljárás során ismeretlenül maradt társaik alkotta bűnszervezet tevékenysége, vagyonszerző bűnözésben nyilvánult meg.

A vádlottak közötti feladat megosztás is jól kivehető jelen ügyet megtekintve. A I. r. vádlott szerepe az első három tényállásban merül fel, melyek mindegyikében, mint vezető, irányító vesz részt. Az I. r. vádlott az, aki az ukrán embercsempésszel a kapcsolatot tartja, az egyes akciókat leszervezi, a munkát felhajtja. Az ukrán embercsempész egyaránt lehet migránsokat toborzó, vagy külföldi bűnszervezet tagja. Az I. r. vádlott a bűncselekményekre, az elkövetést megelőzően alaposan, minden részletre kiterjedően készül fel. A szállítás útvonalát megtervezi, előre leszervezi azt is, hogy a Magyarország mélységébe történő szállítás során a migráns személyek több alkalommal is újabb gépjárművekbe kerüljenek átültetésre. A bűncselekmény sikeressége érdekében az I. r. vádlott a rendőrség hivatásos állományú tagját arra *„utasítja”*, hogy a rendőrségi frekvencia vételére alkalmas rádiót vigye a szálláshelyére – *„a rádiót vidd el az öregnek”*. A cselekmény elkövetése előtti órákban a rendőrség tagjaitól arról szerez biztosítékot, hogy a szállítás útvonala akadálymentesen végbe tudjon menni. A hivatásos állomány egyes tagjai azt is közlik az I. r. vádlottal, hogy a cselekmény elkövetése napján ki lesz szolgálatban, illetve, hogy *„megbízható”* személy-e az illető. Ennek puhatolozására teszi fel kérdésként telefonon keresztül az I. r. vádlott, hogy *„ki a jó, ki a rossz.”* Mindezt követően miután megállapítja, hogy az előkészületek rendben lezajlottak, egyeztet a külföldi kapcsolattal, miszerint a cselekmény végrehajtásra kerülhet. Az embercsempészség bűncselekményének elkövetése napján az I. r. vádlott, az ügyben érintett helyszíneken nem található fel. A vezető, a cselekmények idején szülei házában tartózkodik, és onnan koordinálja az eseményeket. Ezt igazolja az a hanganyag is, melyben közlik az I. r. vádlott hollétére vonatkozóan, hogy *„nem mozog, beül a házába”*. A zökkenésmentes végrehajtás, valamint annak érdekében, hogy mindenkivel problémamentesen tudjon kapcsolatot tartani, az I. r. vádlott elkövető személy három mobiltelefonon keresztül kommunikál a végrehajtókkal. Mindezt alátámasztja a hívószámok által bemért cellopozíciók, mely az I. r. vádlott által használt hívószámok tekintetében ugyanarról a toronyról jelentkeznek be. Ugyanígy, az egyes hívószámok híváslistájának kielemezése is azt erősíti, hogy az I. r. vádlott ugyanazon időben egyszerre több számról kezdeményez hívást. Az I. r. vádlott egyik hívószáma lehallgatásának anyagából minden kétséget kizáróan kihallatszódik

az, hogy miközben az I. r. vádlott a lehallgatott számról „beszámoltatja” az egyik végrehajtót, addig egy másik telefonon további instrukciót ad a cselekmény valamely résztvevőjének. A bűnszervezet végrehajtó személyei – sétáltatók, figyelők, szállítók – a cselekmény minden mozzanatáról beszámolnak, úgymond „jelentést tesznek” az I. r. vádlottnak. Az adott részecselekményről érkezett visszajelzést követően az I. r. vádlott a következő lépés megkezdésére ad ki „utasítást” a felelős másik végrehajtó személynek, majd várja az onnan érkező visszajelzést is. Mindeközben az I. r. vádlott a határőrök szolgálati rádióját is hallgatja azért, hogy további intézkedés végett idő előtt tudomást szerezhessen az esetleges lelepleződésről. A rádiónak, az I. r. vádlott birtokában levését igazolja a telefonon elhangzottak, miszerint *„hallgatom a rádiót, a központi ügyeletes mondta, hogy...”* A szervezetben, a bűncselekményeket végrehajtó személyek mindegyike számára világosan meghatározásra kerültek a bűncselekmény rájuk eső, meghatározott részfeladata. Ennek megfelelően a migránsok átvételét sétáltatók hajtják végre, akik az előre megbeszélte helyszínig kísérik a csoportokat. A sétáltatók az átvételről, az átadás helyszínére tartás körülményeiről – *„kód van”* –, az érkezésről és a csoport átadásáról telefonon keresztül számolnak be a vezetőknek. A szállítás biztonságát hivatott segíteni a „felvezető” alkalmazása, aki járművével, jóval a csempészek fuvarozására ténylegesen használt járműoszlop előtt halad. Feladata a terep feltérképezése, bármilyen akadály észlelése esetén pedig, annak mielőbbi lekommunikálása a menekülés érdekében. A felvezető személy, valamint a szállítók ugyancsak értesítik – *„lassan indulunk”* – a vezetőt a feladatuk minden mozzanatáról. Jelen ügyben arról jeleztek vissza, hogy a rendőrök engedték a továbbhaladásukat, a csempészeteket átvették, valamint a továbbindulásuk tényét is közölték. Sajnálatos módon kétség kívül megállapítható az is, hogy a hivatásos állomány tagjai ugyancsak rendkívül szervezeten működtek közre a bűncselekmények elkövetésében. A fegyveres testületbe tartozó személyek mind a bűncselekmény előkészületéből, mind pedig a konkrét cselekmények elkövetéséből kiveszik a részüket. Az akciót megelőzően a II. r. vádlott feltérképezi a terepet és kiválasztja a migráns személyek átadásához legmegfelelőbb helyszínt, valamint a szállítás útvonalát. Ezzel kapcsolatosan közli az I. r. vádlottnak az elvárásait, miszerint *„ne legyen itt kergetőzés, az aszfaltról a csoportot ne engedjétek le, ennek megfelelően igazítsd el a sétáltatókat.”* A II. r. vádlott folyamatos információt szolgáltat még a járőrözés adatairól és a határőrök elhelyezkedéséről. A közterületen szolgálatot ellátó egyenruhások pedig szabad utat engedtek – *„5 percen belül elmegyünk, mert pont itt vagyunk”* – a szállítóknak, a határ közelébe engedték őket, onnan visszatérve pedig imitálták az üldözésüket és ennek látszatát keltő jelentést tettek. A másik

rendőrkapitányság járőre pedig ugyancsak valótlan jelentést tett annak érdekében, hogy a szállító járművek akadálytalanul közlekedni tudjanak Magyarország mélységébe. A XIX. r. vádlott a bűncselekmény elvégzése érdekében a szolgálati helyén leltárban lévő rádió adóvevő készüléket eljuttatta az I. r. vádlott hadiszállására. A XVII. r. vádlott a második tényállás során folyamatosan tájékoztatta az I. r. vádlottat a nyomozás állásáról, valamint biztosította arról is, hogy megnehezíti az ügygel kapcsolatos információgyűjtést. A szervezet laza szerkezetét, rugalmasságát, folyamatos működését biztosítja azon tényező, hogy egy-egy tag bűncselekményből való kimaradása nem hiúsítja meg az elkövetést. Vagyis, a kimaradt fél pozíciója más által helyettesíthető. Jelen ügyben például az egyes tényállásban szállítóként szereplő V. r. vádlott helyett a második tényállásban a XIV. r. vádlott végzi e részecselekményt. Az is megfigyelhető, hogy a tagok egymás között néhol váltogatják a szerepüket. A szervezett bűnözés ismérvei körében több helyen is említésre került a bűncselekményekből szerzett vagyon legális gazdaságba történő beolvasztása, tisztára mosása. Jelen tényállás vonatkozásában ennek megállapítása nem volt lehetséges. A szervezett bűnözés bemutatása során ismertetett három szint, a vizsgált ügy vonatkozásában nem mutatható ki. Jelen bűnszervezetben az alsó és felső szint élesen elkülönül egymástól, a középső fokozat ismérvei – állandó személyi összetétel, horizontális szerveződés, foglalkozásszerű bűnözés, büntetett előélet – pedig megoszlanak a két szélsőség között. A tanulmányozott embercsempészás bűnszervezetének létrejöttét, működését előmozdító tényező körében kiemelendő a gazdasági válság, a migráció, a gyors meggazdagodásra törekvés, a lakóhely földrajzi fekvésének – államhatárhoz közeli – kihasználása. A technológia is széles körűen alkalmazásra kerül az ügyben, hiszen a vádlottak a deliktumok sikeres elkövetése végett egyszerre több telefont is használnak, emellett azonban a lelepleződés elkerülésére hívószámaikat állandóan változtatják. A bűnszervezett több, a migráns csoportok szállítására alkalmas járművel is rendelkezik, egyrészt azért, hogy nagyszámú csoport csempészésére is képessé váljanak, másrészt pedig azért, hogy adott szállítás alkalmával az útvonal során lehetőség legyen a csoportok átültetésére. A kutatás tárgyát képező bűnszervezet változatosságát mutatja, hogy a csempészet útvonala minden alkalommal megváltoztatásra került, valamint a közlekedés több ágazata is igénybe lett véve – szárazföldi, vízi – az elkövetés során. Utalva a „hallgatás törvényére” megjegyzem, hogy jelen ügyben a 20 fő vádlott személy közül a XVI. r. vádlott tett beismerő vallomást, valamint a VII. r. vádlott az első tényállásban történő közreműködését elismerte, a másodikban tényállásban való részvételét tagadta. Megjegyzem, hogy ezen vádlottak folytatólagos kihallgatásuk alkalmával vallomásaik egy részét visszamondták, illetve igyekeztek saját

szerepüket a bűncselekmény elkövetésében enyhíteni. A többi vádlott mindegyike tagadta a terhükre rótt bűncselekmények elkövetését. Az ítéletből megállapítható, hogy a bűncselekmények elkövetéséhez bizonyítékok elsősorban a lehallgatási anyag szolgált. Ezt egészítik ki a híváslisták, a cellapozíciók részletes elemzéseinek eredménye. Ezen kívül további alátámasztást adnak az embercsempészség elkövetésére a megtartott helyszíni szemlék, a lefoglalt szállító járművek, a lefoglalt hívószámok, a szagazonosítás, hangazonosítás eredményességei és tanúkihallgatások során elhangzottak.

A cselekmények bünszervezetben történő elkövetését több momentum is igazolja. Egyrészt a migránsok államhatáron történő illegális átléptetése, pihentetése, továbbutaztatása egyaránt szervezett tevékenységet feltételez. Ezen megállapítás, valamint annak ténye, hogy a cselekmények elkövetése során az ukrán embercsempész és a hazai irányító végig szoros kapcsolatban álltak, mind arra utal, hogy az embercsempészséget végző csoportok határokon átnyúlóan fejtik ki cselekményeiket. A lehallgatási anyagokban elhangzottak is arra engednek következtetni, hogy a szervezet jól összehangoltan, rendszeres tevékenységet folytatva, hosszabb ideje működik együtt. A szervezet azon célját, hogy 5 évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményeket kívántak elkövetni, vádlottak mobil telefonokon keresztül történő nyilatkozatai igazolják. A XIII. r. vádlott arra tesz utalást, hogy nem megy a „baktalórántházi sűrűbe”, mert ott már volt „gondja”. Az I. r. vádlott arról számol be, hogy a 41-es Fő úton egyszer már „megkergették”. A hármas tényállásban a I. r. vádlott annyit közöl a XX. r. vádlottal, hogy „*ugyanazt kell csinálni, amit eddig.*” Az ügyben azon vádlottak esetében sem vált kétséggé a bünszervezetben való elkövetés megállapítása, akik csupán eseti jelleggel, egy bűncselekményt követtek el.⁴¹

Az ítélet meghozatala során az eljáró tanácsnak, a vádlottak cselekményeinek minősítése során arra is figyelemmel kellett lenniük, hogy mind a bünszervezet, mind pedig az embercsempészség deliktuma kapcsán 2002. április 1-i hatállyal új szabályok kerültek életbe léptetésre. Ennek szem előtt tartásával a katonai tanács személyeként vizsgálta, hogy az egyes vádlottak vonatkozásában a régi, vagy pedig az új törvény rendelkezésének alkalmazása jelenti-e az enyhébb elbírálást. Büntető törvény időbeli hatályára vonatkozó megállapítás értelmében: „*A bűncselekményt az elkövetése idején hatályban levő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban levő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntető törvénynek nincs visszaható ereje.*”⁴² Ezek figyelembe

⁴¹ 4/2005. BJE.

⁴² Btk. 2. §.

vételével az ítéletben 12 fő vádlott tekintetében a régi, míg 5 fő vádlott esetében az új törvény került alkalmazásra. Megjegyzem, hogy X., XI. r. vádlottakkal szemben felmentő ítélet született. Az utóbb megjelölt személyek az eljárás során tagadták a bűncselekmények elkövetését, a cselekményük pedig egyéb módon sem vált minden kétséget kizáró módon bizonyíthatóvá. Figyelemmel arra, hogy a VIII. r. vádlott az eljárás alatt súlyos betegsége folytán elhalálozott, az ő vonatkozásában külön végzés került meghozatalra. Megjegyzem, hogy a hivatásos állományú vádlottak – minőségük végett – terhére az embercsempészség deliktumán túlmenően egyéb bűncselekmények is megállapításra kerültek.

4. Összegzés

Minden körülményt figyelembe véve tényként konstátálom, hogy az embercsempész szervezetek, a jellemzőiket figyelembe véve, teljességgel megfelelnek a bűnszervezet kritériumainak. Az is meghatározást nyerhet, hogy a szóban forgó deliktum elkövetésének sikeressége, szinte feltételezi a szervezetben történő elkövetést. Az embercsempész szervezetek módszereiket illetően egyre kifinomultabbak, kiterjedtebbek. Tevékenységüket tekintve egyre gyakrabban előfordul az is, hogy a migránsok útlevelét, pénzét elveszik, ezzel függőségi helyzetbe kényszerítve őket. A csempésztett személyek sérelemére a szervezet tagjai részéről sok esetben élet, testi épség elleni bűncselekmény is elkövetésre kerül. A migránsok ugyan súlyos bűncselekmények sértettjeivé válnak, eljárást mégsem kezdeményeznek, hiszen felismerik a saját helyzetük jogellenességét is. Ők ugyanis egyedül arra koncentrálnak, hogy sikeresen, Nyugat-Európa valamely országába jussanak. Ennek érdekében teljes vagyonukat a bűnszervezet rendelkezésére bocsátják. Véleményem szerint az embercsempész szervezetek elleni küzdelemben – a felsorolt okok miatt –, figyelemmel kell lenni a migráns személyekre is. Az ő vonatkozásukban – amennyiben bűncselekmény áldozatai válnak –, szükséges egy „speciális áldozatsegítő szolgálat” rendszerének kialakítása. A továbbiakban fejleszteni kell a schengeni ellenőrzési rendszer hatékonyságát, összehangoltságát, az embercsempész szervezetek felszámolása érdekében. Hangsúlyozandó, hogy mindehhez nemzetközi együttműködés és harmonizáció teljes körű megléte szükségeltetik. Elmondható, hogy az embercsempészség elleni harc sikeressége érdekében tovább kell fejleszteni a jelenlegi rendszer szervezeti struktúrájának technikai ellátottságát, kommunikációs rendszerét. A színvonalas munkavégzés érdekében pedig kritérium kell, hogy legyen a jól felkészített szakemberek alkalmazása. A bűnüldöző szervek dolgozóinak nem szabad megelégedniük azzal, ha a bűnszervezet legalján működő végrehajtó személyek egyikét elfogják. Időt,

energiát nem sajnálva mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a szálak tovább göngyölítésével sikeresen felszámolják a szervezet egészét. A korrupció ellen a leghatározottabb fellépésére van szükség, a null-tolerancia elvének alkalmazásának a jövőre nézve is teljesülnie kell. A szervezeten elkövetett embercsempészek megelőzés végett, a bűnüldöző szervek együttműködésével rendszeres átfogó ellenőrzések végrehajtását kell foganatosítani azokon a területeken, melyek az elkövetés szempontjából kiemelt veszélyt jelentenek. *„A migráció olyan összetett jelenség, amely a társadalom egészét érinti, hatékony kezelése átfogó stratégiára felfűzött, határozott politikai irányvonal alapján komplex jogi szabályozást és jogalkalmazást, valamint ehhez rendelt intézményi háttérrel igényel.”*⁴³

⁴³ Vass Ferenc: Az emberkereskedelem és az embercsempészés összefüggései a szervezett bűnözéssel, Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi füzetek Budapest 2002/10. 3. o.

5. *Mellékletek*

1. számú táblázat: Regisztrált összes elkövetett bűncselekmények száma

Magyarországon (2003-2008)

Adatbázis – ERÜBS

Megyék	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Országos összesen	413,343	418,883	436,522	425,941	426,914	408,407
Budapest	108,816	115,506	115,366	111,924	106,129	107,317
Baranya	16,659	16,244	15,633	17,400	17,305	13,834
Bács-Kiskun	19,832	19,525	19,377	19,670	19,962	17,532
Békés	11,273	11,936	10,496	13,457	14,345	9,993
Borsod-Abaúj-Zemplén	24,841	25,563	29,069	31,093	28,940	27,923
Csongrád	19,656	16,710	15,882	15,447	18,972	16,296
Fejér	18,867	15,668	17,053	22,944	17,423	17,102
Győr-Moson-Sopron	16,175	14,712	17,774	15,277	16,846	13,863
Hajdú-Bihar	16,539	20,010	27,558	19,695	20,895	33,533
Heves	10,764	12,429	12,463	10,532	13,106	11,088
Komárom-Esztergom	13,787	11,684	13,158	12,201	10,980	9,788
Nógrád	6,805	7,360	7,706	7,166	9,522	6,944
Pest	38,144	39,037	39,324	37,909	39,927	36,885
Somogy	16,599	15,032	16,731	15,419	13,998	13,273
Szabolcs-Szatmár-Bereg	19,005	21,420	22,470	21,895	21,819	21,094
Jász-Nagykun-Szolnok	14,792	13,251	14,762	14,367	16,167	15,152
Tolna	8,415	9,239	8,196	8,359	7,643	7,955
Vas	9,300	8,523	8,834	7,820	9,870	8,239
Veszprém	12,854	13,051	13,555	12,008	12,658	12,095
Zala	9,945	11,434	10,823	10,945	10,097	8,216
Külföld	202	400	203	390	308	285

2. számú táblázat: Regisztrált, szervezeten elkövetett bűncselekmények száma
Magyarországon (2003-2008)

Adatbázis – ERÜBS

Megyék	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Országos összesen	594	3,109	2,229	1,656	1,092	682
Budapest	62	1,793	1,111	607	351	452
Baranya	5	35	48	5	10	32
Bács-Kiskun	36	57	150	676	51	75
Békés	12	57	5	5	16	30
Borsod-Abaúj-Zemplén	16	228	22	7	9	4
Csongrád	51	41	88	26	3	11
Fejér	20	44	28	10	7	1
Győr-Moson-Sopron	7	205	1	29	17	4
Hajdú-Bihar	10	28	1	13	5	13
Heves	19	4	152	13	288	6
Komárom-Esztergom	33	62	9	6	7	12
Nógrád	5	1	17	44	97	1
Pest	81	148	113	36	199	16
Somogy	4	7	89	33	2	5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	102	82	155	28	18	2
Jász-Nagykun-Szolnok	102	5	13	11	1	16
Tolna	8	5	9	0	0	2
Vas	5	6	2	16	4	0
Veszprém	11	124	208	84	5	0
Zala	5	53	2	3	1	0
Külföld	0	124	6	4	0	0

3. számú táblázat: Bünszervezetben részt vevő elkövető személyek száma lakóhelyük szerinti megosztásban Magyarországon (2003-2008)

Adatbázis – ERÜBS

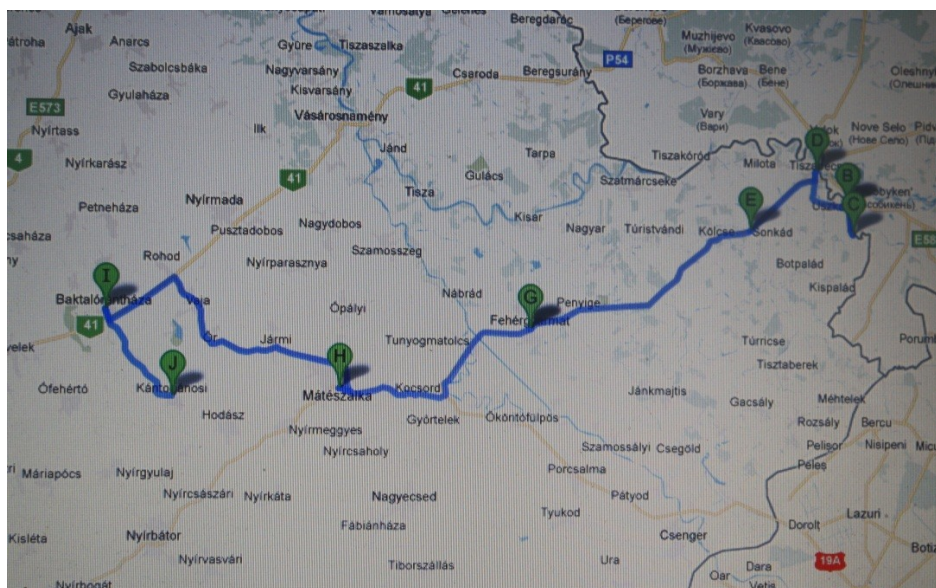
Megyék	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Országos összesen	82	114	72	58	72	80
Budapest	19	29	23	17	28	19
Baranya	1	0	4	0	3	1
Bács-Kiskun	10	1	0	10	1	16
Békés	0	5	0	1	0	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	1	5	8	7	6	0
Csongrád	3	1	1	0	0	1
Fejér	2	2	0	0	7	8
Győr-Moson-Sopron	1	7	1	1	0	12
Hajdú-Bihar	0	4	4	0	1	1
Heves	0	3	5	0	4	2
Komárom-Esztergom	21	0	2	0	1	0
Nógrád	1	0	2	1	1	0
Pest	4	15	9	5	11	9
Somogy	1	0	5	2	0	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	6	10	2	2	0	1
Jász-Nagykun-Szolnok	0	0	0	2	0	1
Tolna	0	2	1	0	0	0
Vas	0	1	1	0	0	1
Veszprém	1	0	3	0	0	2
Zala	0	2	0	0	1	1
Külföld	11	27	1	10	8	5

4. táblázat: Embercsempészes bűncselekmény elkövetéseinek száma Magyarországon
(2003-2008)

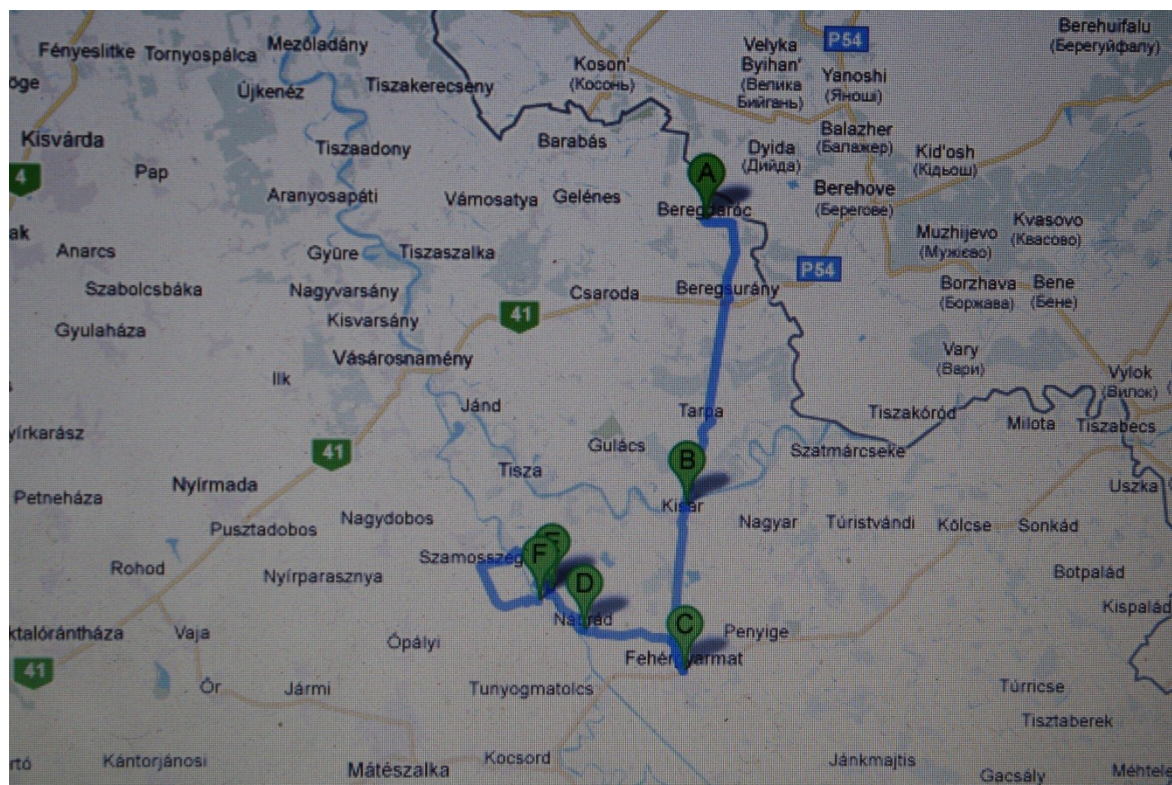
Adatbázis – ERÜBS

Megyék	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Országos összesen	1,481	658	672	525	375	186
Budapest	62	44	15	11	16	7
Baranya	0	0	2	1	1	0
Bács-Kiskun	12	7	13	18	8	45
Békés	48	11	7	15	6	2
Borsod-Abaúj-Zemplén	3	0	3	2	1	1
Csongrád	618	12	11	25	22	27
Fejér	11	0	0	0	0	0
Győr-Moson-Sopron	424	414	495	352	253	62
Hajdú-Bihar	9	12	13	12	5	7
Heves	0	0	0	0	0	0
Komárom-Esztergom	33	3	1	2	0	1
Nógrád	29	2	0	1	0	0
Pest	32	4	4	2	6	0
Somogy	1	2	1	6	0	5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	57	33	32	23	26	11
Jász-Nagykun-Szolnok	0	0	0	0	0	0
Tolna	0	0	0	0	0	0
Vas	81	70	37	33	16	7
Veszprém	0	11	0	0	0	0
Zala	61	32	35	22	11	7
Külföld	0	1	3	0	4	4

1. számú ábra: Az embercsempészek útvonalának szemléltetése az I. tényállásban

2. számú ábra: Az embercsempészek útvonalának személtetése a II. tényállásban

Felhasznált irodalom

- Barabás Andrea Tünde, A szervezett bűnözés egyes megnyilvánulásai Magyarországon (Embercsempészet), Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi Füzetek, Budapest, 2001, 31. sz.
- Barabás A. Tünde, Látszat és valóság, Gondolatok a pénzmosás és forrása, a szervezett bűnözés egyes kérdéseiről, Belügyi Szemle, 2003, (51. évf.), 7-8. sz., 131-142.
- Blaskó – Miklós – Pallagi – Schubauer – Zentai, Büntetőjog Különös Rész I., Rejtjel Kiadó, Budapest, 2008
- Bócz Endre, A szervezett bűnözés néhány problémájáról, Belügyi Szemle, 2001, (49. évf.), 11. sz. 3-16.
- Dr. Katona Géza, Szervezett bűnözés Magyarországon, BM Kiadó, Budapest, 2000
- Gönczöl Katalin – Kerezsi Klára – Korinek László – Lévy Miklós, Kriminológia – Szakkriminológia, Complex Kiadó, Budapest, 2006
- Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévi Miklós, Kriminológiai ismeretek Bűnözés Bűnözéskontroll, Corvina, Budapest, 1998
- Györgyi Kálmán, A szervezett bűnözés és a pénzmosás elleni fellépés jogi lehetőségei a Magyar Köztársaságban, Közjegyzők Közlönye, 2000, (47. évf.), 1. sz. 3-7.
- Korinek László, Kriminológia II. kötet, Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest, 2010
- Mátyás Szabolcs, A Debreceni Rendőrkapitányság kriminálgeográfiai elemzése (doktori értékelés), 2011.
- Szabó Géza, A szervezett bűnözés elleni küzdelemről, Ügyészek Lapja, 1999, (6. évf.), 4. sz. 49-73.
- Vass Ferenc, Az emberkereskedelem és az embercsempészet összefüggései a szervezett bűnözéssel, Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi Füzetek, Budapest, 2002, 10. sz.

Felhasznált jogforrások:

- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
- 4/2005. Büntető Jogegységi Határozat

E számunk szerzői

Barna Orsolya r. főtörzsőrmester, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Debreceni Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály vizsgálója

Berki Antal r. ezredes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Információs
Főosztály vezetője

Dr. Zsigmond Csaba r. őrnagy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság Szervezett
Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztály Nyomozó Alosztály
vezetője

